

KORENINA

SIDG SLOVENSKI DRŽAVNI GOZDOVI

ISSN 2670-4242

marec 2025, št. 29

**Predlogi izvajalcev
gozdarskih storitev**

**Pred vrati
Pomladimo
gozdove 2025**

**Za hlod skoraj
20.000 evrov**

**Genetsko varstvo
gozdov**

**Scenariji
gospodarjenja
z gozdovi**

Nadzor izvajanja del

**Gradbena
dela po novem**

Navadni polh

Helikoptersko spravilo

Novi državni prvaki

SIDG

Slovenski državni
gozdovi

Korenina,

glasilo družbe
Slovenski državni gozdovi, d. o. o.
ISSN 2670-4242

Izdaja:

Slovenski državni gozdovi, d. o. o.,
Rožna ulica 39, Kočevje

Naklada:

1.300 izvodov

Urednica:

Suzana Rankov,
služba za korporativno
komuniciranje

E-naslov:

pr@sidg.si

Fotografija na naslovnici:

arhiv SiDG

Oblikovanje in prelom:

VB design

Lektoriranje:

Simona Slana

Tisk:

MAT-FORMAT, d. o. o., Ljubljana

Cenik oglasnega prostora:

1/1 strani › 320 EUR

1/1 strani na zadnji

strani ovitka › 380 EUR

2/3 strani › 260 EUR

1/2 strani › 180 EUR

1/3 strani › 140 EUR

1/8 strani › 60 EUR

1/8 strani naslovnica › 90 EUR

* Po želji uredimo tudi oblikovanje
oglasov.

Revija Korenina

je tiskana

na papirju s certifikatom FSC.

Članki izražajo stališča avtorjev
in ne nujno tudi uredništva Korenine.

www.sidg.si

UVODNIK

Spoštovane sodelavke in sodelavci ter bralci Korenine!

Mag. Marko Matjašič, glavni direktor

V uvodu želimo izpostaviti ključne kazalnike poslovanja predhodnega leta. V letu 2024 smo dosegli slabši finančni rezultat, kot smo načrtovali, in slabšega kot v letu 2023. Čeprav so bile prognoze, da se bo padanje cen lesa v letu 2024 zaustavilo in se bo v drugi polovici leta začela rast, se to ni zgodilo.

Največji padec lesa smo beležili pri skupini sortimentov ostala oblovina listavcev, kjer so bile cene na kamionski cesti tako nizke, da so komaj pokrile gole stroške poseka in spravila. Samo za ilustracijo lahko navedemo, da je bila januarja 2023 cena kubičnega metra sortimenta na kamionski cesti »les za plošče bukev« za natanko 51 evrov višja kot januarja 2025. Ker smo imeli v letu 2024 v skupni prodajni količini 36 odstotkov ostale oblovine listavcev, je bil padec povprečne cene lesa na nivoju SiDG iz tega razloga izredno velik. Padale so tudi cene drugih sortimentov. Kljub vsemu ocenjujemo, da smo v neugodnih tržnih razmerah z aktivno prodajno politiko dosegli maksimalni možni tržni izplen.

V letu 2024 smo izpolnili in presegli kvantitativne kazalnike, ki so določeni v strateškem načrtu in so neposredno povezani s cilji gospodarjenja iz zakona o SiDG (količina posekanega lesa, izvedena vlaganja v gozdove, nakupi gozdov in doseganje ciljev ohranjanja narave).

V letošnjem letu bomo še naprej izvajali ukrepe iz strateškega načrta za obdobje 2024–2028 ter usmerjali delo v skladu z novo notranjo organizacijo in sistemizacijo delovnih mest.

Naprej zremo z zmernim optimizmom. Lesnopredelovalna industrija kaže znake okrevanja in povpraševanje po lesu se je začelo dvigovati. Upamo, da nam bo leto 2025, kot nam je tudi leto 2024, prizanesclo z naravnimi ujumi. Želimo si rednega gospodarjenja z gozdovi v skladu z gozdnogospodarskimi načrti, stabilne gozdne proizvodnje ter enakomerne oskrbe domače lesne industrije.

V januarju smo izvedli že šesto licitacijo vrednejših sortimentov in bili z izplenom zelo zadovoljni. V primerjavi s prejšnjimi licitacijami smo dosegli največji delež prodanih kosov (91 odstotkov) in največji indeks med izklicno in ponudbeno ceno (2,9). Odziv kupcev nas navdaja z optimizmom tudi iz razloga, da se pohištvena industrija prebuja.

V letošnjem letu organiziramo dva večja dogodka, ki sta neposredno povezana s popularizacijo gozdarskega poklica (državno gozdarsko tekmovanje v Šentjerneju v okviru Gregorjevega sejma v začetku avgusta). Vabimo vse sodelavce in druge deležnike k sodelovanju ali ogledu. Tekmovanje v Šentjerneju je tudi priprava za svetovno gozdarsko prvenstvo, ki ga bo leta 2026 prvič v zgodovini gostila Slovenija in organiziral SiDG.

V okviru skupine SiDG smo pripravili obsežen investicijski elaborat za prenovo žage Snežnik v sodoben lesnopredelovalni center za predelavo bukove hlodovine. Začetek obratovanja načrtujemo v letu 2027.

Značilnosti, problemi, načrti in predlogi izvajalcev gozdarskih storitev

V začetku januarja smo na vsakoletno strokovno razpravo in druženje povabili partnerje družbe SiDG, ki za nas izvajajo gozdarske in gozdnogradbeniške storitve. Vsem udeležencem smo razdelili v izpolnitev kratko anonimno anketo. V tem prispevku se omejujemo na analizo ankete izvajalcev gozdarskih storitev, ki jo je izpolnilo 36 oseb, kar predstavlja zelo okvirno 25 odstotkov (pri nas) registriranih izvajalcev gozdarskih storitev. Domnevamo lahko, da so se dogodka udeležili pretežno bolj angažirani poslovni subjekti, zato rezultatov ankete ne moremo nekritično posploševati na celotno populacijo (naših) izvajalcev. Vseeno menimo, da so izsledki zanimivi, tehtni in poučni, ter jih posledično predstavljamo.

Besedilo: **dr. Aleš Kadunc** in **Tjaša Kusterle** Foto: **arhiv SiDG**

Večina udeležencev prihaja iz vrst samostojnih podjetnikov (61 odstotkov), sledijo družbe z omejeno odgovornostjo (25 odstotkov), dopolnilna dejavnost na kmetiji (11 odstotkov) in delniške družbe (3 odstotki). Glede na število zaposlenih prevladujejo subjekti z od 3 do 5 zaposlenimi (31 odstotkov), nekoliko presenetljivo sledijo subjekti z od 11 do 20 zaposlenimi (25 odstotkov), z 1 ali 2 zaposlenima (22 odstotkov), z od 6 do 10 zaposlenimi (14 odstotkov) in nazadnje subjekti z nad 20 zaposlenimi (8 odstotkov).

Vsi subjekti se ukvarjajo z gozdarstvom (sečnjo in spravilom), 67 odstotkov tudi z gojenjem, 19 odstotkov še s prevozi in 17 odstotkov z gradbeništvom. Zgolj eno od teh dejavnosti ima 28 odstotkov subjektov, dve jih ima 44 odstotkov, tri 25 odstotkov in le 3 odstotki subjektov imajo vse štiri obravnavane dejavnosti.

Vrste tehnologij poseka in spravila

Klasično sečnjo opravlja 83 odstotkov subjektov, klasično sečnjo s prikolico 64 odstotkov, strojno sečnjo 56 odstotkov in žično spravilo 17 odstotkov.

22 odstotkov subjektov izvaja le eno vrsto obravnavanih tehnologij, 39 odstotkov dve vrsti, 33 odstotkov kar tri vrste in vse štiri omenjene tehnologije 6 odstotkov analiziranih subjektov. En subjekt (3 odstotki) izvaja le strojno sečnjo. Prav tako je le en subjekt (3 odstotki) specializiran zgolj za žično spravilo. Od subjektov, ki izvajajo klasično sečnjo, jih kar 72 odstotkov ponuja klasično sečnjo s prikolico. Od vseh subjektov jih le 11 odstotkov ne ponuja klasične sečnje. 6 odstotkov subjektov izvaja le strojno sečnjo in žično spravilo. 47 odstotkov subjektov

ponuja oziroma izvaja tako klasično kot tudi strojno sečnjo.

Glavni problemi

V nadaljevanju smo udeležence vprašali, s katerimi problemi se srečujejo. Najpogostejše je izpostavljeno pomanjkanje delovne sile, ki pesti kar 67 odstotkov povprašanih subjektov. Sledijo sezonske omejitve dela s 50 odstotki. Skoraj polovico (44 odstotkov) pestijo tudi nestabilen dohodek in problemi z investiranjem oziroma modernizacijo strojev. Amortizacija strojev predstavlja problem za 31 odstotkov subjektov, nejasna zakonodaja pa za 17 odstotkov. Zanimivo, da varstvo zdravja pri delu kot problematično izpostavlja le 6 odstotkov udeležencev. Kot posamične probleme smo zabeležili še nelojalno konkuren-

tavljati čim bolj stabilno delo z daljšo ročnostjo naročil (tako imenovane daljše planske sečnje) ter poiskala načine za bolj ažurno plačevanje že opravljenih storitev. Tako lahko prispevamo k boljši likvidnosti, investicijski kondiciji in poslovni varnosti naših partnerjev. Izredno zanimivo je, da gozdarski izvajalci očitno sprejemamo nevarnost svojega poklica in vidikov varstva pri delu na štejejo za problematične oziroma za tiste, ki nas pestijo.

31 odstotkov subjektov je sicer postavilo dva problema, 25 odstotkov tri, 19 odstotkov le enega in 14 odstotkov kar štiri probleme. 12 odstotkov udeležencev je izpostavilo pet ali več problemov, s katerimi se srečujejo in so zanje pomembni.

Načrti za prihodnost

Udeležence smo povprašali tudi o načrtovanih investicijah (slika 2). V prihodnjih dveh letih investicije ne načrtuje 36 odstotkov subjektov, 31 odstotkov jih načrtuje nakup prilagojenega kmetijskega traktorja, sledita forvarder in presenetljivo mali žični žerjav s po 22 odstotki. Nakup harvesterja in gozdarske prikolice načrtuje po 17 odstotkov vprašanih subjektov. Za nakup zgibnika je manj interesa (11 odstotkov) in zelo malo za veliki žični žerjav (3 odstotki). Če pogledamo strojno sečnjo podrobneje, načrtuje nakup kompleta (harvester in forvarder) 11 odstotkov subjektov, le enega stroja pa 17 odstotkov. V prihodnjih dveh letih nakupa bodisi stroja za sečnjo bodisi zgibnega polprikolčarja ne načrtuje 72 odstotkov subjektov.

Subjekti z do 10 zaposlenimi nadpovprečno investirajo v prilagojene kmetijske traktorje in žične žerjave, poslovni subjekti z 11 ali več zaposlenimi pa v zgibnike, gozdarske prikolice, harvesterje in forvarderje (tukaj je sicer zelo izenačeno). Večji subjekti torej investirajo v več vrst mehanizacije. Približno dve tretjini načrtujeta v prihodnje ohraniti obseg ravni gozdarskih storitev, ena četrtnina povečanje (25 odstotkov) in 8 odstotkov zmanjšanje. Poleg tega 14 odstotkov udeležencev načrtuje širjenje poslovanja na druge dejavnosti.

Subjekti z največ 10 zaposlenimi so pogostejše izrazili načrte za povečanje ravni gozdarskih storitev (29 odstotkov) kot večji subjekti z 11 ali več zaposlenimi (17 odstotkov). Pri obojih pa je enak delež subjektov, ki načrtujejo zmanjševanje (8 odstotkov).

Delo za družbo SiDG

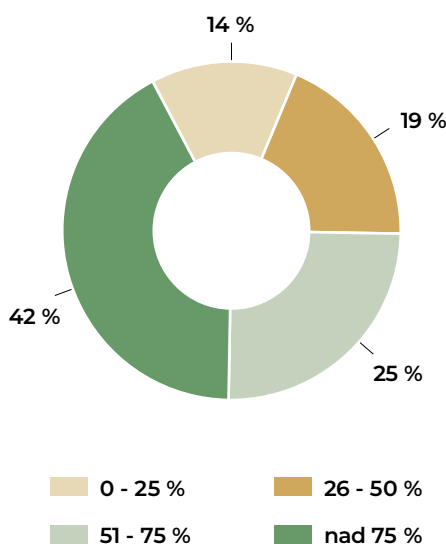
Zagotavljanje stalnega dohodka je glavni razlog (64 odstotkov) za delo v državnih gozdovih. Sledijo dober poslovni odnos (56 odstotkov anketi-

ranih subjektov), pripravljenost delo-
višč (28 odstotkov) in možnost razvoja
(uvajanja) novih tehnologij (19 odstot-
kov). Drugi razlogi so še inženirske
storitve, pomanjkanje dela drugod,
varnost plačila ...

Največ udeleženih subjektov (slika 3) dela v PE Maribor (44 odstotkov), sledijo Ljubljana (39 odstotkov), Postojna (31 odstotkov), Kočevje (25 odstotkov), najmanj pa jih dela v Novem mestu (22 odstotkov). 58 odstotkov analiziranih subjektov dela le znotraj ene poslovne enote, 25 odstotkov znotraj dveh, 14 odstotkov v treh in 3 odstotki celo v štirih. V vseh petih ne dela nihče.

Kar 42 odstotkov subjektov opravi več kot 75 odstotkov svojega dela za našo družbo (slika 1), pri 25 odstotkih udeležencev je več kot polovica

Delež opravljenih storitev za SiDG

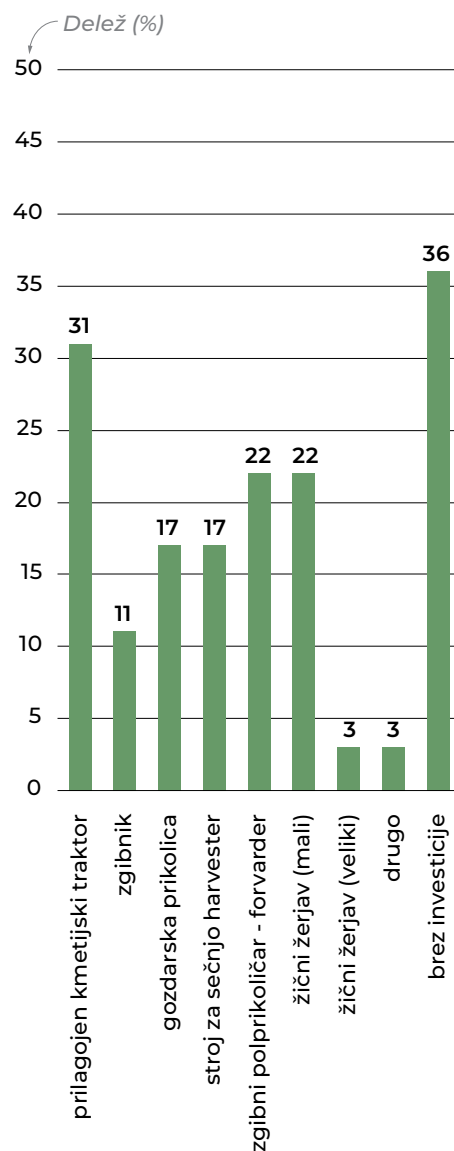

co, prenizke cene storitev, korupcijo in prepočasno plačilo za delo.

Iz odgovorov lahko sklepamo, da moramo vsi skupaj kot stroka oziroma dejavnost stalno povečevati produktivnost dela in poiskati alternative za delavce, saj domače okolje in tradicionalni trgi (Balkan) za iskanje kadrov ne zadoščajo več. Nadalje si moramo prizadevati za sproščanje sezonskih omejitev dela, kajti iluzije, da bomo vso redno sečnjo izvedli v optimalnih vremenskih razmerah, že dolgo ni več. V pogledu časovnega omejevanja dela bo treba omiliti Pravilnik o varstvu gozdov, še kakšen drug predpis, predvsem pa povečati razumevanje Zavoda za gozdove Slovenije, da so se časi spremenili, da gozdarskih izvajalcev vse bolj primanjkuje in da morajo imeti tisti, ki vztrajajo, delo vse leto, sicer se bo opuščanje te dejavnosti še nadaljevalo.

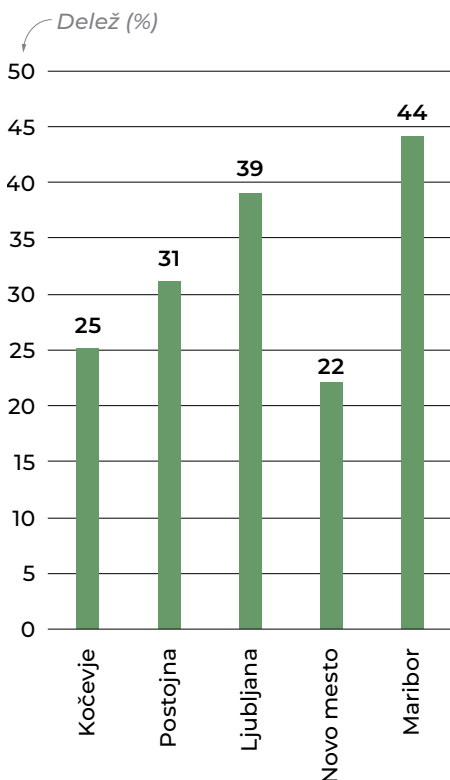
Naša družba si bo prizadevala zago-

Delež subjektov, ki načrtujejo investicijo v prihodnjih dveh letih po vrsti gozdarske mehanizacije.

Delež subjektov, ki izvajajo dela po PE
(vsak subjekt seveda lahko dela v več kot eni PE).

in manj kot tri četrtine dela opravljene za SiDG, 19 odstotkov jih porabi za SiDG od 26 do 50 odstotkov svojih zmogljivosti, pri 14 odstotkih subjektov predstavlja delo za nas manj kot četrtino njihovega obsega posla. Iz teh odgovorov lahko sklepamo, da so na dogodek prišli v večji meri izvajalci, ki jim predstavljamo (zelo) pomemben del njihovega poslovanja.

Predlogi udeležencev

Največ kritike oziroma predlogov za izboljšanje smo prejeli glede pravočasnega odvoza lesa (19 odstotkov). Sledijo predlog akontacij za že opravljeno delo (11 odstotkov), določitev spodnje meje cene storitve (8 odstotkov), predlog, da se pri delu vrednoti tudi kvaliteta opravljene storitve (8 odstotkov), upoštevanje referenc (8 odstotkov), pobuda za dolgoročnejše pogodbe (8 odstotkov) in predhodna korektna ureditev vlak (6 odstotkov). Druge pobude oziroma predlogi so bili vsebinsko zelo razpršeni.

Ugotavljamo, da smo pridobili številne relevantne sugestije in informacije za izboljševanje partnerskega odnosa z izvajalci gozdarskih storitev.

Za udeležbo na srečanju, izmenjavo informacij in podano kritiko ter pobude smo seveda hvaležni. Veselimo se prihodnjih srečanj, pri čemer si želimo še večje udeležbe.

Organizacija FSC bo vrednotila ekosistemske storitve

Besedilo: **Eva Cerjak** in **Tjaša Kusterle** Foto: **Tjaša Kusterle**

Organizacija FSC je ponovno prepoznala potencial, ki ga imajo slovenski gozdovi. Tradicija trajnostnega gospodarjenja je vodila k oblikovanju naravnih, stabilnih sestojev mešane drevesne strukture, ki zagotavljajo visoko stopnjo uresničevanja ekosistemskih storitev. Kar FSC vzpostavlja drugje, tudi v razvitih državah zahodne Evrope in Severne Amerike, se v Sloveniji že desetletja izvaja, certifikat FSC to samo potrjuje. Slovenski gozdovi tako uresničujejo številne ekosistemske storitve, ki so ključnega po-

tovanih del v gozdovih, ki vzdržujejo in izboljšujejo ekosistemske storitve. Projekti morajo naslavljati eno od naslednjih sedmih kategorij uresničevanja ekosistemskih storitev: ogljik, biotska raznovrstnost, zemlja, voda, rekreacija, kulturne storitve in zrak. Organizacija FSC Adria Balkan nato projekt poveže z ustreznim podjetjem, ki bi bilo pripravljeno tak projekt podpreti.

Kot finančni podpornik podjetje pridobi sloves trajnostne naravnosti in pravico do uporabe te trditve v

mena za okolje in človeško družbo.

Organizacija FSC zato želi povezati slovenske lastnike gozdov s certifikatom FSC in podjetja, ki želijo takšno gospodarjenje podpreti. Predstavniki organizacije FSC Adria Balkan **Jure Rejec** je januarja imetnikom certifikata predstavil vrednotenje ekosistemskih storitev, kot možnost dodatne potrditve dobrodejnega vpliva gospodarjenja z gozdovi na naravno in družbeno okolje.

Postopek poteka tako, da lastniki FSC certificiranih gozdov najprej pripravijo projekt(e) na podlagi že načr-

svoji komunikaciji. Lastniki FSC certificiranih gozdov, ki se bodo vključili v omenjene projekte, poleg dela finančnih sredstev za izvedbo projekta pridobijo potrditev o pozitivnem vplivu ene ali več izbranih ekosistemskih storitev, ki bo integrirana ali dodana njihovemu obstoječemu certifikatu FSC.

Projekti za spodbujanje ekosistemskih storitev so v prvi vrsti pozitivni za okolje in družbo. Z natančnimi monitoringi ekosistemskih storitev pa se skozi projekte pokaže tudi prava vrednost gozdov.

Poslovanje Snežnika v lanskem letu

Besedilo: **Rok Rutar**, direktor Snežnika, d. o. o.

Snežnik je v prvih treh mesecih lanskega leta zaključil reorganizacijo podjetja, ki se je začela v letu 2023. Posvetili smo se žaganemu lesu iglavcev in dosegli pomembne mejnike v svojem poslovanju. Čisti prihodki iz prodaje so znašali 12,96 milijona evrov, kar odraža stabilno rast in položaj na trgu.

Cene žaganega lesa so sredi leta padle, vendar se položaj s koncem leta, predvsem pa z začetkom leta 2025 izboljšuje. Zaradi napovedi različnih carin za dobavo v ZDA je trg še skeptičen in še ni prišlo do pričakovane večjega povišanja cen. Tudi mile zime zadnjih let niso dvignile cen biomase za energetske namene. Na splošno so cene žaganega lesa iglavcev nizke v primerjavi s preteklostjo, vendar Snežnik optimistično začne letošnje leto.

Obseg predelave gozdnih lesnih sortimentov v letu 2024 je dosegel 50.230 kubičnih metrov hlodovine, pri čemer so iglavci predstavljali 50.101 kubični meter, listavci pa 129 kubičnih metrov. To pomeni 101-odstotno izpolnitev načrta in za 4 odstotke večji obseg predelave v primerjavi z letom 2023.

Skrbno vzdrževanje opreme je pripomoglo k znatnemu znižanju števila okvar in dolžine zastojev, za kar se je treba zahvaliti celotnemu kolektivu. Z uspešnimi ukrepi po načelih vitke proizvodnje smo naredili tudi velik korak pri zmanjšanju porabe energentov.

Aprila lani je Snežnik tudi začel odkupovati iz zasebnih gozdov. Prodaja hlodovine iz naslova odkupov je dosegla 51.208 kubičnih metrov, kar dodatno potrjuje uspešno izvedbo poslovne strategije.

Vabljeni na akcijo sadnje dreves Pomladimo gozdove 2025

SiDG bo letos že šestič organiziral vseslovensko prostovoljsko akcijo sadnje sadik gozdnih drevesnih vrst. Akcija z naslovom Pomladimo gozdove 2025 bo potekala v soboto 5. aprila 2025 med 9. in 11. uro na petih lokacijah po Sloveniji. Računamo, da se nam bo tudi letos pridružilo od 500 do 1000 prostovoljcev.

Besedilo: **Suzana Rankov**

Letošnja akcija bo potekala na petih lokacijah, kolikor je tudi naših poslovnih enot. Sadili bomo v Kočevju (pri vasi Željne), na Otočcu, pri Uncu, v Kidričevem in Mošah pri Medvodah.

Verjame, da bo akcija tudi letos združila vse generacije in prostovoljce iz različnih ustanov in podjetij, ki bomo skupaj pristopili k obnovi poškodovanih gozdov. Naši gozdovi vsak dan opravljajo pomembno delo v boju proti podnebnim spremembam. Z udeležbo na prostovoljski akciji jim bomo pomagali in na tak način širili tudi zavest o pomenu ohranjanja gozdov.

Podjetja in druge ustanove posebej vabimo, da se akcije udeležijo s svojimi zaposlenimi. Sadnja dreves v naravi je namreč lahko odlična za krepitev odnosov med zaposlenimi. Dodatno lahko podjetja sodelujejo tudi z nakupom sadik.

Za vse, ki se nameravajo akcije udeležiti kot prostovoljci, smo na spletni strani www.sidg.si že objavili podrobnejše informacije in tudi spletno prijavnico.

V letu 2024 je SiDG posadil skupno prek 300.000 sadik, od tega dobrih 19.000 z različnimi ekipami prostovoljcev. Na fotografiji so sadike, ki so jih v Mošah pri Medvodah posadili zaposleni SDH. Višinski prirasti sadik so tako veliki, da je nekaj sadik že pokukalo iz tulcev. Nobenega dvoma ni več, da je bila sadnja uspešna in da bomo tukaj v nekaj letih imeli lep mlad gozd.

Husqvarna®

HUSQVARNA AKUMULATORSKA VERIŽNA ŽAGA

Inovacije ustvarjajo učinkovitost

Husqvarna 542i XP®

Izjemna zmogljivost žaganja zaradi **sklopke**, ki ponuja edinstven občutek pri delu. Razred zaščite IPX4. Z načinom **savE™** in digitalnim **senzorjem** olja. Po želji z ogrevanjem ročaja.

Preberite več na: husqvarna.si

 36 V Li-Ion .325" 1,1 35-40 cm 3,3 kg

Avtorske pravice ©2025 Husqvarna AB (publ). Vse pravice, vključno s pravico do sprememb, ter tiskarskih in tipkarskih napak so pridržane.

Dušan Gradišar

direktor in lastnik Gozda Ljubljana, d. o. o.

Pri gozdarskih tekmovanjih smo enakovredni najboljšim na svetu

V gozdarstvu je od leta 1985, torej že 40 let, kar ga uvršča med redke aktivne gozdarje s tako dolgo delovno dobo na vodilnih položajih v gozdarstvu. Dušan Gradišar je karierno pot začel v urejanju gozdov pri takratnem Gozdnem gospodarstvu Ljubljana. »Kot pripravnik sem delal v gozdnem obratu Škofljica v zasebnem in družbenem sektorju, takrat še TOZD in TOK, pa v gozdnem gradbeništvu. Kasneje sem pristal v plansko-analitskem sektorju, nato že na mestu pomočnika direktorja in na koncu kot direktor, kjer sem še sedaj.«

Pripravila: **Suzana Rankov** Foto: **arhiv Gozda Ljubljana, d. o. o.**

Če bi imeli možnost, bi se še enkrat odločili za enako poklicno pot?

Na to, kako pristaneš v nekem poklicu, vpliva več okoliščin: kje živiš, možnost štipendiranja, vpliv staršev, sošolcev, s katerimi si bil v osnovni šoli ... Po spletu okoliščin sem se vpisal v srednjo gozdarsko šolo v Postojni, bil tam štiri leta v internatu in se kasneje vpisal še na študij gozdarstva v Ljubljani.

Ste univerzitetni diplomirani inženir gozdarstva. Naknadno ste se izobraževali na ekonomski fakulteti s področja ekonomije in menedžmenta. Vam je znanje iz ekonomije prišlo prav? Zakaj?

Tudi če bi imeli neomejena finančna sredstva za življenje ali na primer nakup tehnike, je vedno pomembno, kako s temi viri in sredstvi delamo. Vsak se mora vprašati, če ga tega že prej ne vprašajo drugi, kaj bi naredil z razpoložljivimi sredstvi. Vse se primerja s kazalci produktivnosti in ceno za enoto produkta. Tisti, ki nimajo dovolj znanja s področja ekonomije, morajo zato sodelovati s preostalimi, ki to znanje imajo.

Kako bi razdelili obdobja gozdarstva v Sloveniji, ki ste jih doživeli?

V mojem kariernem obdobju gre za več mejnikov. Prvi, ki sem ga še malo doživel, je bilo skupno gospodarjenje z vsemi gozdovi, organizirano prek

TOZD-ov in TOK-ov. Tu je bil glavni problem enakost poslovanja in posledično primerno nagrajevanje. Med letoma 1985 in 1989 je bilo v Gozdnem gospodarstvu Ljubljana 22 tovrstnih enot. Sledi obdobje po letu 1994, ko smo se ubadali z družbenimi spre-

membami. Takrat je prišlo do izločitve družbenih gozdov, formiranja Zavoda za gozdove Slovenije in lastninjenja gozdnih gospodarstev. Tu je bilo ogromno nepotrebnega dela. Sledilo je obdobje po poteku koncesijskega razmerja, ko se je ustanovilo državno podjetje Slovenski državni gozdovi, d. o. o., in ko smo se morali prilagoditi povsem novim razmeram.

Ali je slovenski sistem organiziranosti optimalen, racionalen, primerljiv z dobrimi evropskimi praksami?

Kot vemo, je organiziranost gozdarstva po evropskih državah zelo različno urejena. To izhaja predvsem iz zelo različnih deležev javnih in zasebnih gozdov v posamezni državi. Da vse komentiramo le prek majhnega deleža državnih gozdov v Sloveniji, je zagotovo narobe, saj imajo zasebni gozdovi in promet z lesom iz teh gozdov v našem okolju velik pomen. Ne smemo pa pozabiti, da državna podjetja v evropskih državah poslujejo v drugačnem družbenem okolju, kjer so koruptivna tveganja manjša oziroma nadzorni mehanizmi drugačni.

Pred ustanovitvijo SiDG ste bili kar črnogledi.

Opozarjal sem predvsem na to, da je bil prehod iz koncesije v državno podjetje popolnoma nedorečen. Moji

strahovi so bili povezani predvsem z negotovostjo glede velikega dela naših zaposlenih. Kot vemo, smo v državnih gozdovih pričeli delati šele marca 2017, kar je bilo skoraj devet mesecev po koncu koncesijskega razmerja.

Kje vidite največje pomanjkljivosti sedanjega sistema?

Zasebno podjetje lahko deluje povsem neodvisno od dnevnih politik po strokovnih in ekonomskih načelih. Podjetje z izključnim vplivom aktualne politike deluje drugače. Sicer pa so pri vsaki organiziranosti in poslovanju rezerve za izboljšanje.

Kaj bi izboljšalo ali okrepilo partnerski odnos med SiDG kot naročnikom del ter ponudniki gozdarskih, prevoznih in gradbenih storitev?

Da bi nas obravnavali kot partnerje, kar trenutno še nismo. In zavedanje, da lahko le skupaj realiziramo vse zastavljene cilje.

V gozdarstvu se podobno kot še v nekaterih panogah izrazito srečujemo s pomanjkanjem delovne sile. Ali to občutite tudi vi? V čem je rešitev?

Da bo delovne sile primanjkovalo še v naslednjih 20 do 30 letih, je dejstvo in je posledica demografskih trendov v Evropi. Vsekakor moramo napeti vse sile, da v gozdarstvu zaposlimo domačo delovno silo. Razliko bomo morali iskati drugje, predvsem pri delavcih iz okolij, ki se znajo prilagoditi našemu načinu življenja. Ne vidim nobene druge možnosti.

Zanima nas vaše mnenje kot poznavalca panoge o tem, ali se gozdarstvo zadovoljivo razvija, investira dovolj. Ima strategijo ali vlada stihija?

Mislím, da se investira premalo. Prek ugodnih razpisov se je kupilo kar veliko mehanizacij. Ne vem, kako je predvideno za naprej, sklepam pa, da bo teh virov manj. Zato je pomembna stabilnost panoge v smislu zagotovljenega dela v gozdovih. Le v stabilnih razmerah bodo tudi posamezniki investirali v razvoj svojih podjetij.

Ste tudi poznavalec logistike. Kje imamo rezerve, kaj lahko izboljšamo?

Tu je rezerv še ogromno. Veliko preveč je neracionalnega transporta (praznih poti), ker še prepogosto vsak prodajalec organizira svoj transport. Eno je transport, drugo je logistika.

Kako vidite prihodnost gozdarstva? Dokler bomo obdani z gozdovi, se bo z

njimi nekaj dogajalo, tako da za naslednjih 50 do 100 let nisem skeptičen. Večji problem bo stanje gozdov, deloma zaradi razdrobljenosti parcel in lastništva, deloma pa zaradi vse slabše kakovosti izvedbe gozdarskih storitev, kar nam zagotovo ne more biti v ponos.

Tudi vaše podjetje je v zadnjih letih šlo skozi veliko transformacijo. Nam jo lahko predstavite?

V obdobju po lastninskem preoblikovanju podjetij smo razširili poslovanje s prevzemom firm GG Brežice in GG Celje ter odkupom koncesije v nazarškem gozdnogospodarskem območju. Do izteka koncesij smo tako gospodarili v štirih gozdnogospodarskih območjih. Taka širitev nam je omogočila optimiziranje poslovanja. V celoti smo bili pripravljeni na javno-zasebno partnerstvo po obdobju koncesij. Žal politika ni prepoznala prednosti takega sistema.

Koliko imate trenutno zaposlenih in katere profile? Koliko imate pogodbenih izvajalcev?

Število zaposlenih se giblje med 40 in 45. Sodelujemo z 10 do 20 pogodbeniki na področju eksploatacije lesa in transporta. Za primerjavo: v obdobju pred zaključkom koncesije smo v vseh družbah zaposlovali okoli 200 ljudi.

Kako se bo vaše podjetje razvijalo? Kakšne načrte imate?

Poslovanje bomo prilagodili nastali situaciji in kadrovskim zmožnostim. Znanje imamo in bomo pripravljeni na nove priložitosti.

Verjetno vam ne ostane prav veliko prostega časa. Kljub temu nas zanima, kakšni so vaši hobiji. Radi berete? Imate radi umetnost?

Res je, dan ima žal le 24 ur. Da, seveda, berem kar veliko. Udeležujem

se športnih prireditev, hodim v hribe, občasno pa obiščem tudi kakšno gledališko predstavo. V mladosti sem bil dolgo časa aktivni član kulturno-umetniškega društva Rob.

Že razmišljate o upokojitvi?

Upam, da tudi ta pride. Delo prek 70. leta se mi ne zdi smiselno.

Ste tudi velik navdušenec nad gozdarskimi tekmovanji. Tudi letos sodelujete pri organizaciji kot član častnega razsodišča. Zakaj je pomembno, da se tradicija tekmovanj, letos je potekalo petnajsto, ohrani?

Tekmovanja so med drugim priložnost, da se raztepeni gozdarji sploh srečamo. Prek tekmovanj tudi vzdržujemo znanje sojenja. Pomembno pa je tudi, da našim tekmovalcem sploh omogočimo, da pokažejo svoje znanje in se navsezadnje na koncu najboljši pomerijo s svetovno konkurenco. V vseh pogledih smo enakovredni vsem najboljšim.

Slovenski tekmovalci se zadnja leta uvrščajo v svetovni vrh. Posledica česa je to? Kaj je potrebno za vrhunski rezultat?

Ogromno treniranja in udeležbe na raznih tekmovanjih, kjer si tekmovalci naberejo prepotrebne izkušnje. Pred približno 20 leti smo začeli iskati možnosti nastopov v tujini na raznih tekmovanjih. Uporabili smo razna poznanstva po Evropi in pokrili znatna sredstva (prevozi, namestitve, oprema, startnine). Sedanja generacija le nadaljuje na vzpostavljenih povezavah in poznanstvih.

Slovenija bo prihodnje leto prvič v zgodovini gostila svetovno gozdarsko prvenstvo. Kako pomembno je to za slovensko gozdarstvo? Se veselite svetovnega prvenstva?

S tem bomo pokazali in dokazali, da naše gozdarstvo tudi nekaj velja. To je veliko priznanje za nas. Ta dogodek bi morala prepoznati tudi država in izkoristiti svetovno prvenstvo na naših tleh za širšo promocijo.

Za hlod gorskega javorja

skoraj 20.000 evrov

Besedilo: **Mia Mikec** Foto: **arhiv SiDG**

Preglednica 1: Analiza ponujene hlodovine kupcem na skladiščih Kidričevo in Kočevska Reka

Drevesna vrsta	Ponujeno kupcem (m³)	Povprečen kos (m³ / kos)	Izhodiščna vrednost GLS na KC (EUR)	Pov. izhodiščna cena na KC (EUR / m³)	Število prejetih ponudb	Maks. število ponudb za posamezni kos
Črni oreh	67	0,47	17.122	257	560	9
Dob	122	0,98	46.166	379	919	14
Gorski brest	3	0,56	455	136	11	3
Gorski javor	102,2	1,11	16.322	160	270	8
Graden	34	1,14	12.314	359	106	7
Jelka	6	1,55	618	100	4	2
Macesen	31	1,01	6.295	201	134	8
Oreh	1	0,51	139	136	0	0
Sadne vrste	2	0,53	220	137	4	2
Smreka	122	1,01	14.301	118	485	8
Veliki jesen	13	1,03	2.080	155	4	1
Skupna vsota	503,2	0,89	116.033	231	2.497	14

SiDG je januarja organiziral 6. licitacijo vrednejših sortimentov. Z rezultati smo bili izjemno zadovoljni. Povprečna dosežena prodajna cena je bila 668,6 evra za kubični meter, kar je skoraj trikrat več, kot če bi te sortimente prodajali v okviru pogodb. Najvišje cene se tradicionalno dosegajo pri vrhunskih hlokih drevesnih vrst gorski javor, s posebno rebrasto teksturo lesa (rebraš), hrast (dob pa tudi graden) in črni oreh.

Na licitaciji vrednejše hlodovine, ki jo v Slovenji Gradcu organizira društvo lastnikov gozdov Mislinjske doline, je najvišjo ceno dosegel gorski javor rebraš, za kubični meter katerega je kupec ponudil 7.200 evrov. Najvišjo ceno za kos je dosegel hloh oreha, in sicer 16.506 evrov.

Priprave na letošnjo licitacijo smo začeli že jeseni 2024, ko so sodelavci pri redni sečnji v državnih gozdovih izločali hloke izjemne kakovosti. Na skladiščih v Kočevski Reki in Kidričevem smo od 24. do 31. januarja kupcem ponudili na ogled 503,2 kubičnega metra najvrednejše hlodovine različnih drevesnih vrst (568 hlokov).

na licitaciji

”

Rekorder na licitacijah SiDG ostaja hlod gorskega javorja rebraša, ki je bil leta 2022 prodan za 41.655 evrov za kos (20.932 evrov za kubični meter).

Najvišjo ceno v zgodovini v Sloveniji je sicer prav tako dosegel hlod iz državnih gozdov – na licitaciji v Slovenj Gradcu smo leta 2022 za hlod gorskega javorja iztržili 23.800 evrov za kubični meter oziroma kar 47.800 evrov za kos.

cene so bile dosežene tudi pri hlokih drevesnih vrst dob in črni oreh.

Najvišjo vrednost je dosegel hlod gorskega javorja rebraša, ki je bil prodan za 19.278 evrov. Hlod v izmeri 2,52 kubičnega metra je bil posekan na območju poslovne enote Novo mesto, gozdni obrat Brezova

Preglednica 2: Rezultati licitacije po odpiranju ponudb

Drevesna vrsta	Skupaj prodano (m³)	% prodanih kosov	Najvišja ponudba (EUR / m³)	Najvišja ponudba (EUR / kos)	Prodano (EUR)	Povprečna prodajna cena (EUR / m³)	Indeks (P / V_kc)
Črni oreh	65	96	1.819	2.370	51.872	797,7	3,1
Dob	115,4	97	1.859	3.649	100.124	867,9	2,3
Gorski brest	3	83	328	220	747	248,9	1,8
Gorski javor	87	85	8.501	19.278	90.305	1.038,60	6,5
Graden	30	83	1.501	1.846	19.373	645,5	1,8
Jelka	4,4	75	485	834	1.335	301,9	3,0
Macesen	26,4	81	999	1.089	8.838	335	1,7
Oreh	0						
Sadne vrste	1,6	100	525	394	613	383,2	2,8
Smreka	116,6	95	750	1.312	29.157	250,1	2,1
Veliki jesen	4,3	23	208	331	886	208	1,5
Skupaj	453,6	90,50	8.501	19.278	303.249	668,6	2,9

Opomba: Indeks (P/V_{kc}) predstavlja razmerje med izhodiščno vrednostjo hlodovine na kamionski cesti in doseženo prodajno ceno hlodovine na licitaciji.

Poleg domačih kupcev so na licitaciji sodelovali tudi kupci iz drugih evropskih držav: Italije, Avstrije, Hrvaške in Portugalske.

Za razstavljeno hlodovino smo prejeli skoraj 2500 ponudb. Največ ponudb so ponudniki oddali za hlode doba, in sicer 919. Prav tako smo za dob prejeli največ ponudb za posamezni kos, in sicer 14. Izhodiščna vrednost ponujene hlodovine na kamionski cesti je bila 116.033 evrov.

Nadpovprečne prodajne vrednosti so dosegali hloidi gorskega javorja z rebrasto teksturo (rebraš), visoke

reber. Prav tako smo prejeli najvišjo ponudbo za kubični meter hloda gorskega javorja, in sicer 8501 evro. Kot je razvidno iz spodnje preglednice, sta visoko ceno dosegla tudi dob in črni oreh.

Od ponujenih 503,2 kubičnega metra hlodovine smo jih prodali 453,6, kar predstavlja 90,5 odstotka prodanih kosov. Skupna prodajna vrednost je znašala 303.249 evrov.

Rezultati licitacije kažejo, da je bila to ena najuspešnejših licitacij v organizaciji našega podjetja glede na doseženo ceno v primerjavi z izklicno ceno.

SiDG uspešen tudi na dražbah v Slovenj Gradcu in Gornji Radgoni

Besedilo: Mitja Piškur

Družba SiDG je s hlodovino iglavcev sodelovala tudi na dražbi vrednejšega lesa v Slovenj Gradcu, ki je potekala že devetnajstkrat. Letos je bilo iz državnih gozdov prodanih 26 hlodov iglavcev (predvsem smreke, pa tudi 6,13 kubičnega metra macesna) v skupni količini 26,35 kubičnega metra. Macesnovi hloidi so se prodali po povprečni ceni 345 evrov za kubični meter, smrekovi hloidi pa po 237 evrov za kubični meter. Povprečna dosežena prodajna cena za kubični meter hlodov iglavcev je bila 261 evrov.

Sodelovali smo tudi na dražbi vrednejšega lesa v Gornji Radgoni, ki je tretjič zapored potekala pod okriljem podjetja Gozdarstvo Gornja Radgona, d. o. o. Na dražbi nam je uspelo prodati 36 hlodov doba v skupni količini 38,97 kubičnega metra. Razpon najvišjih ponujenih cen za kubični meter je bil od 403 do 1651 evrov. Povprečna dosežena prodajna cena za kubični meter je bila 955,10 evra.

Genetsko varstvo gozdov

v času podnebnih sprememb

Gozdno drevje ima dolgo življenjsko dobo, na razmere v okolju so se populacije gozdnega drevja prilagajale skozi tisočletja. Zato ima izvor gozdnega semena in sadik (gozdnega reprodukcijskega materiala – GRM) pomembno vlogo pri razvoju in obnovi gozdov s sadnjo in setvijo.

Besedilo: **Hojka Kraigher** in **Boris Rantaša** (Gozdarski inštitut Slovenije)

Foto: **Gregor Skoberne** (Gozdarski inštitut Slovenije)

V 250-letni zgodovini načrtnega gospodarjenja z gozdovi se je razvila v svetovnem merilu pomembna in napredna slovenska gozdarska šola. Zametki segajo v Ortenburške gozdne rede iz 14. stoletja. V času Marije Terezije so objavljene usmeritve za gospodarjenje z gozdovi poudarjale pomen trajnega gospodarjenja brez golosekov; ti na kraškem terenu vodijo do izgube tal, na površju ostane le matična apnena kamnina. Leta 1892 pa je bil z gozdno-gospodarskim načrtom (GGN) iz gospodarjenja izločen prvi gozdni rezervat (Rajhenavski Rog – v istem letu, kot je bila ustanovljena Mednarodna zveza gozdarskih raziskovalnih organizacij IUFRO), uvedena je bila kontrolna metoda in prepričani so bili goloseki.

Raziskovanje gozdne genetike

Hkrati se je v Evropi razvijalo tudi raziskovanje gozdne genetike in gozdnih genskih virov (pregled v Kraigher 2024). Duhamel de Moceau je v delu *Traité des semis et plantations des arbres et de leur culture* (1760) ob drugih vsebinah predstavil obstoj različnih ras gozdnega drevja. Med letoma 1825 in 1850 so bili zasnovani prvi provenienčni poskusi rdečega bora (opisal de Vilmorin leta 1862). Konec 19. stoletja in po prvi svetovni vojni je gozdarstvo v Franciji, Nemčiji in Belgiji zaznamovala velikopovršinska uporaba neprimerne gozdnega reprodukcijskega materiala.

V začetku dvajsetega stoletja je gozdarska stroka začela prepoznavati velik pomen izvora GRM (1906), kar je bilo z ustanovitvijo namenske sekcije v IUFRO leta 1910 tudi formalno pre-

poznano. Sledila je zasnova prvih semenskih plantaž v Evropi (1926–1956) in prvi provenienčni poskusi – Langlet (1960) je trdil, da »domače populacije niso nujno vedno najboljše«; švedsko gozdarstvo njegovim načelom deloma sledi še danes. Po letu 1970

je sledil hiter razvoj populacijske in kvantitativne genetike v gozdarstvu, vedno bolj pa je izpostavljen pomen genetske pestrosti gozdnega drevja za ohranjanje prilagodljivosti na spremenljivo okolje (na primer Namkong v ZDA, Nanson v Belgiji).

Ukrepi za genetsko varstvo gozdov

- Vsak ukrep premislimo z vidika, kako bo vplival na genetsko pestrost sestoja (populacije), vrste ali skupine vrst, ki so cilj varstva.
- Ohranjanje zadosti velike številčnosti reproduktivnih populacij (z zdravim reproduktivnim delom krošenj).
- Ohranjanje koridorjev/povezav med gozdovi, ki omogočajo migracijo genov (peloda, semena).
- Adaptivno gospodarjenje z gozdom – razvoj doktrine slovenske gozdarske šole:
  - čim večji nabor drevesnih vrst v GGN;
  - ustreznejši delež obnove s sadnjo (dosadnjo) in setvijo.
- Naravna obnova in dopolnilna sadnja za povečevanje vrstne in genetske pestrosti:
  - pridobivanje GRM z velikega števila dreves, ob masovnem obrodu, mešanje partij, ohranjanje genetske pestrosti sadik, vzgoja v lončkih, z razvito mikorizo za uspešnejše preživetje po sadnji v gozdu, ustrezni postopki ob transportu in sadnji.
  - Prenos genov (angl. *assisted gene flow* in *assisted migration*) avtohtonih vrst (ob upoštevanju rezultatov presaditvenih (provenienčnih) poskusov ter izhodiščnih in simulacij končnih rastiščnih razmer).
  - Dolgotrajno sledenje uspešnosti vrst in provenienc, ob upoštevanju vseh ukrepov nege mladega gozda – izvajanje genetskega monitoringa in monitoringa uspešnosti razvoja in rasti mladega gozda. Dinamični ukrepi za genetsko varstvo drevesnih vrst ali skupin drevesnih vrst so opisani v tehničnih smernicah (Gozdarski vestnik, 2010–2013) in programu SIFORGEN1, ki vključuje tudi potrebe po sodelovanju med tremi domenami pri ohranjanju genskih virov – kmetijskih rastlin, domačih živali in gozdnega drevja. Več o področju lahko izveste tudi v spletno dostopnem učbeniku Ohranjanje gozdnih genskih virov s semenarskim praktikumom⁴.

Utrinek z delavnice na mednarodnem provenienčnem poskusu bukve na Kamenškem hribu

Slovenska gozdarska šola

Vrnimo se v slovenske gozdove. Po prvi povojni petletki, po letu 1950, so bili goloseki ponovno prepovedani. Slovenijo so razdelili na 14 gozdno-gospodarskih območij, za katera so bili pripravljeni prvi GGN. Med leto-

tifunkcionalnem) gospodarjenju z gozdovi, ki vključuje: malopovršinsko prilagodljivo gospodarjenje, prilagojeno zahtevam rastišč in razvoja gozdov, aktivno ohranjanje naravnih populacij gozdnega drevja, varovanje in ohranjanje biotske raznovrstnosti

Na novo vzpostavljeni provenienčni poskus z jelko, bukvijo in črno jelšo v bližini Kočevja

ma 1950, ko je dr. Maks Wraber objavil delo Gojenje gozdov na osnovi gozdne genetike² in pripravil delitev Slovenije na fitogeografska območja, in 1960 je dr. Miran Brinar fitocenološka znanja prenesel v gozdnogospodarsko prakso z uveljavljanjem uporabe semena in sadik v okviru semenarskih okolišev. Med letoma 1960 in 1970 je prof. Dušan Mlinšek postavil temelje slovenske gozdarske šole na osnovi sproščene tehnike gojenja gozdov³ (1968).

Slovenska gozdarska šola temelji na sonaravnem trajnostnem (vzdržnem), sonaravnem in večnamenskem (mul-

v gozdovih ter podporo bioekološki in ekonomski stabilnosti gozdov. Podarek je na naravni obnovi in negi vseh razvojnih faz in oblik gozdov. Pri uporabi semena in sadik morajo ti po vrstah in proveniencah ustrezati rastišču. S tako sonaravno usmerjenim pristopom so slovenski gozdovi v zadnjih 80 letih izjemno napredovali po lesni zalogi, prirastku in močnem poseku – prirastek in lesna zaloga sta se v zadnjih 70 letih potrojila!

Pomen biotske raznovrstnosti

V času hitrih podnebnih sprememb se vse bolj zavedamo, da biotska ra-

znovrstnost na vseh ravneh (genetski, vrstni, ekosistemski, funkcionalni) omogoča prilagajanje gozdov na spremembe v okolju. Na rast in razvoj gozda in mladih dreves v pomlajenih in zasajenih sestojih poleg podnebja vplivajo tudi dejavniki, kot so svetlobne in talne razmere, kompeticija z drugimi rastlinami in drugi (včasih v večji meri kot podnebje).

Ob pomanjkljivi naravni obnovi in pogosto slabi kakovosti naravnega mladja ima pri dopolnilni sadnji in umetni obnovi odločilen pomen za razvoj gozdov izbira gozdnega reprodukcijskega materiala. Pri tej je pomembno ohranjanje genetske pestrosti, ki omogoča evolucijo, dolgoročno spodbuja uspešno razmnoževanje, zmanjšuje tveganje inbridinga (križanja v sorodstvu) in genetskega zdrsa ter ohranja prilagodljivost populacij na spremembe klime in rastišč. Zato razvoj metod adaptivnega gospodarjenja z gozdovi temelji na poudarjanju pomena genetske pestrosti gozdnega drevja. Tudi nadaljnji razvoj načel slovenske gozdarske šole poudarja predvsem upoštevanje in podporo genetski pestrosti ob načrtovanju vseh gozdnogojitvenih ukrepov.

Zahvala in viri

Na Oddelku za gozdno genetiko in fiziologijo Gozdarskega inštituta Slovenije si za razvoj sonaravnega gospodarjenja z gozdovi v času podnebnih sprememb prizadevamo v okviru nalog javne gozdarske službe, programske skupine Gozdna biologija, ekologija in tehnologija (P4-0107), ciljnega raziskovalnega projekta V4-2222 Ukrepi za ohranjanje biotske raznovrstnosti v gozdnih ekosistemih, razvojnega stebra GIS, projekta Obzorje Evrope OptFORESTS in drugih mednarodnih projektov.

¹Kraigher, H., Bajc, M., Božič, G., Brus, R., Jarni, K., Westergren, M. 2019. Forests, Forestry and the Slovenian Forest Genetic Resources Programme. V: Šijačić-Nikolić, M., Milovanović, J., Nonić, M. (ur.) Forests of Southeast Europe Under a Changing Climate. Advances in Global Change Research, vol 65. https://doi.org/10.1007/978-3-319-95267-3_3

²Wraber, M. 1950. Gojenje gozdov v luči genetike. Strokovna in znanstvena dela, GIS, Ljubljana.

³Mlinšek, D. 1968. Sproščena tehnika gojenja gozdov na osnovi nege. Poslovno združenje gozdnogospodarskih organizacij, Ljubljana.

⁴Kraigher, H. 2024. Ohranjanje gozdnih genskih virov s semenarskim praktikumom. Univerzitetna založba Univerze v Mariboru. <https://doi.org/10.18690/um.f-nm.3.2024>

Možni scenariji gospodarjenja z

Gozdovi v Evropi se soočajo z naraščajočimi pritiski zaradi naravnih procesov, pa tudi zaradi naraščajočih potreb družbe in njenih vplivov na okolje. Evropska unija (EU) želi premagati te izzive in v strategijah in politikah predvideva ambiciozne cilje in konkretne ukrepe.

Na podlagi ciljev in zavez evropskih strategij in politik smo v okviru projekta ForestValue LEARNFORCLIMATE, ki ga financira ministrstvo za visoko šolstvo, znanost in inovacije, pripravili tri možne scenarije gospodarjenja z gozdovi in strategije njihovega izvajanja, ki jih predstavljamo v nadaljevanju.

Besedilo: **Špela Pezdevšek Malovrh, Zala Uhan in Janez Krč**
(vsi Oddelek za gozdarstvo in obnovljive gozdne vire BF UL)

Scenarij 1: Ohranjanje biotske raznovrstnosti

Zaradi povečane skrbi družbe za okolje in sprememb v politični ideologiji (zelena politična gibanja) se EU in njene države članice usmerjajo k okoljski trajnosti in učinkoviti rabi naravnih virov in energije. Na ravni EU so oblikovani ambiciozni cilji in zaveze, ki zagotavljajo okoljsko trajnost ter ohranjanje in obnovo biotske raznovrstnosti. Predvideva se, da bo EU

do leta 2030 dosegla, da se: a) pravno zavaruje vsaj 30 odstotkov kopenskih območij, b) strogo zavaruje vsaj tretjina zavarovanih območij, kar znaša 10 odstotkov kopnega v EU, c) strogo zavarujejo vsi preostali pragozdovi in starorasli gozdovi ter d) do leta 2050 obnovi 90 odstotkov vseh degradiranih gozdnih habitatov na območjih Nature 2000.

Pri gospodarjenju z gozdovi se upoštevajo najvišji standardi trajnostnega in sonaravnega gospodarje-

nja z gozdovi, ki so del temeljnih vrednot družbe. Naravovarstveni cilji so del gospodarjenja z gozdovi, kar vodi k ugodnejšemu stanju gozdnih habitatnih tipov in vrst. Golosečni sistem gospodarjenja z gozdovi je v Evropi zakonsko prepovedan. Pri gospodarjenju z gozdovi se spodbujajo raznobni mešani sestoji, naravna obnova gozdov, uporaba avtohtonih in rastišču primernih drevesnih vrst ter puščanje stoječih in ležečih odmrlih dreves v gozdovih.

Strategije doseganja zastavljenih ciljev:

Pristop pri gospodarjenju z gozdovi

Integracijski

Ukrepi za zagotavljanje okoljske trajnosti in ohranjanje biotske raznovrstnosti so del gospodarskih gozdov

Integracijski

Prizadeva si za obnovo degradiranih gozdnih ekosistemov, habitatov in vrst

Segregacijski

Ustanavljanje zavarovanih območij narave na ekološko/biotsko zelo raznovrstnih območjih; v preostalih gozdovih se zagotavljajo druge ekosistemske storitve

Usmeritve za gospodarjenje

Pasivni pristop

Gozdovi so prepuščeni naravnemu razvoju; minimalni posegi v naravo

Aktivni → Pasivni pristop

Aktivni pristop za zagotavljanje obnove degradiranih gozdnih ekosistemov, habitatov in vrst → Pasivni pristop za ohranjanje stanja

Pasivni pristop

na zavarovanih območjih; gozdovi prepuščeni naravnemu razvoju, minimalni posegi v naravo

Aktivni pristop

v preostalih gozdovih; trajnostno in sonaravno gospodarjenje

Intenzivnost gospodarjenja z gozdovi

Majhna

Majhna

Majhna

Strategija 1

Strategija 2

Strategija 3

gozdovi v Sloveniji

Scenarij 2: Večnamenski gozdovi

Zaradi povečane skrbi družbe za okolje, ki je še vedno potrošniško usmerjena, EU in njene države članice podpirajo zeleno gospodarsko rast in prehod v nizkoogljično krožno gospodarstvo. Na ravni EU so oblikovani ambiciozni cilji in zaveze, s katerimi si prizadeva: a) doseči zmanjšanje neto emisij toplogrednih plinov za vsaj 55 odstotkov do leta 2030 in podnebno nevtralnost do leta 2050, b) povečati

delež obnovljivih virov energije v bruto proizvedeni energiji – 42,5 odstotka v celotni porabi energije v EU do leta 2030 ter c) ohraniti in obnoviti biotsko raznovrstnost (cilji so predstavljeni pri scenariju 1).

Pri gospodarjenju z gozdovi si prizadevamo za večnamenske gozdove ter okolju prijazne prakse (sonaravnost gospodarjenja z gozdovi). Zato je cilj spodbujati prakse gospodarjenja z gozdovi, ki so prijazne biotski raznovrstnosti in podnebjju (omogočajo ponor ogljika v gozdovih) in ki bodo

potekale v sinergiji z zagotavljanjem trajnostnega biogospodarstva. Pri gospodarjenju z gozdovi se spodbujajo premene enodobnih monokultur v raznodobne mešane sestoje, obsežne obnove gozdov in pogozdovanja z avtohtonimi (opcijsko tujerodnimi in gensko spremenjenimi) drevesnimi vrstami v gozdovih, poškodovanih po ujmah, ter tudi hitrorastoči nasadi drevesnih vrst. Na zavarovanih območjih so gozdovi prepuščeni naravnemu razvoju, posegi v naravo so minimalni.

Strategije doseganja zastavljenih ciljev:

Pristop pri gospodarjenju z gozdovi

TRIAD

Integracijski

Usmeritve za gospodarjenje

Pasivni pristop na zavarovanih območjih; gozdovi prepuščeni naravnemu razvoju, minimalni posegi v naravo

Pasivni pristop v ekološko / biotsko zelo pestrih gozdovih

Aktivni pristop v gozdovih na produktivnejših rastiščih (zelo velika intenzivnost gospodarjenja, usmerjena v lesnoproizvodno funkcijo); v drugih gozdovih srednja intenzivnost gospodarjenja, usmerjena k večnamenskemu gozdovom

Aktivni pristop v drugih gozdovih; intenzivnost gospodarjenja je prilagojena prioritetni funkciji gozda

Intenzivnost gospodarjenja

Majhna / srednja / zelo velika

Majhna / srednja / velika / zelo velika

Strategija 4

Strategija 5

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA VISOKO ŠOLSTVO,
ZNANOST IN INOVACIJE

ForestValue

UNIVERZA
V LJUBLJANI

BF

Biotehniška
fakulteta

Oddelek za gozdarstvo
in obnovljive gozdne vire

Scenarij 3:

Na lesu temelječe biogospodarstvo

Zaradi povečane rasti prebivalstva in naraščajočih potreb družbe, ki je vedno bolj potrošniško usmerjena, se EU in njene države članice usmerjajo k posodobitvi evropskega gospodarstva in industrije, da bi se izkoristil potencial biogospodarstva. Biogospodarstvo ima status razvojne prednostne naloge, ki združuje cilje zmanjšanja odvisnosti družbe od fosilnih goriv ter razvoja panog, ki pro-

izvajajo biomaso in ji dodajajo vrednost ob upoštevanju ciljev varstva narave.

Pri gospodarjenju z gozdovi se stremi k povečanju izkoriščenosti proizvodnih zmogljivosti gozdnih rastišč, z ukrepi se optimizirata starostna in drevesna sestava gozdov in hitreje uvajajo sestoji v obnovo. Spodbujajo se golosečni in zastorni način gospodarjenja z gozdovi s sadnjo (avtohtonih, tujerodnih in gensko spremenjenih drevesnih vrst, odpor-

nih proti suši), panjevske gospodarjenje in snovanje hitrorastočih nasadov drevesnih vrst. V tem scenariju cilji politik, povezanih z ohranjanjem in obnovo biotske raznovrstnosti, niso glavno gonilo, kar ima za posledico, da cilji ne bodo doseženi (cilji so predstavljeni pri scenariju 1); biotska raznovrstnost se spodbuja tako, da se v gozdovih z nizko proizvodno sposobnostjo pušča stoječe in ležeče odmrlo drevje in gospodari s srednjo intenzivnostjo.

Strategije doseganja zastavljenih ciljev:

Pristop pri gospodarjenju z gozdovi

Segregacijski

Integracijski

Usmeritve za gospodarjenje

Aktivni pristop v gozdovih na bolj produktivnih rastiščih; spodbuja se lesnoproizvodna funkcija

Pasivni pristop v gozdovih, kjer so omejeni pogoji pridobivanja lesa, oziroma na manj produktivnih rastiščih

Aktivni pristop v vseh gozdovih; prednostno se spodbuja lesnoproizvodna funkcija

Intenzivnost gospodarjenja

Zelo velika / srednja

Zelo velika

Strategija 6

Strategija 7

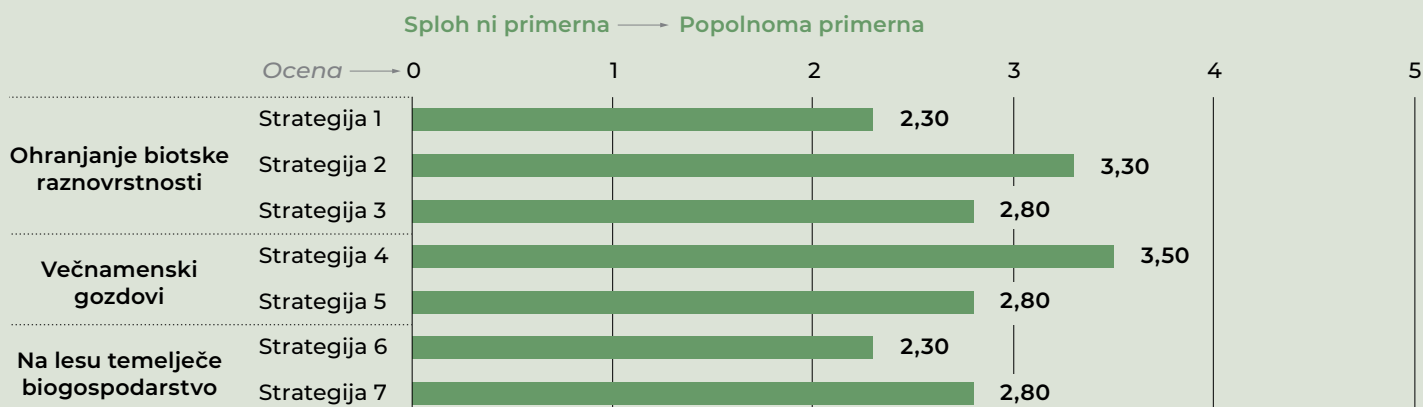
Rezultati delavnice s ključnimi akterji

Smer razvoja gospodarjenja z gozdovi v Sloveniji, ki bo sledila ciljem in zavezam EU, je treba oblikovati in izvajati v tesnem sodelovanju med različnimi akterji in ravnmi upravljanja. Da bi ovrednotili predstavljene scenarije in strategije, smo izvedli delavnice z akterji (predstavniki ministrstva za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano, javne gozdarske službe, naravovarstvenih organizacij, raziskovalnih in-

stitucij in lastniki ter upravljalci gozdov).

Akterji so ovrednotili, da je scenarij »Večnamenski gozdovi« najprimernejši in najbolj realističen za Slovenijo, saj odraža sedanji sistem gospodarjenja z gozdovi. V scenariju »Ohranjanje biotske raznovrstnosti« so akterji kot najprimernejšo ocenili strategijo 2, saj omogoča obnovo in premene degradiranih gozdnih ekosistemov. V scenariju »Večnamenski goz-

dovi« so akterji kot najprimernejšo izbrali strategijo 4. V scenariju »Na lesu temelječe biogospodarstvo« so akterji izrazili svoje splošno nestrinjanje s scenarijem, ki spodbuja veliko intenzivnost gospodarjenja z namenom pridobivanja lesa ter omogoča in spodbuja golosečni sistem gospodarjenja. Če bi ta scenarij postal realnost, bi kot najprimernejšo izbrali strategijo 7 (grafikon 1).

Slovenski gozdovi so v ugodnem stanju

Kljub številnim ujmam in gradacijam podlubnikov, ki so v zadnjem desetletju prizadele slovenske gozdove, so ti v ugodnem stanju.

Besedilo: **Tina Dolenc**, Zavod za gozdove Slovenije

Lesna zaloga gozdov se je po podatkih Zavoda za gozdove Slovenije v zadnjih tridesetih letih povečala z 201 na 304 m³/ha. Skoraj polovico (48 odstotkov) lesne zaloge predstavlja drevje, debelejše od 30 centimetrov, četrtno predstavlja drevje, debelejše od 50 centimetrov, kar je z vidika zagotavljanja lesnoproizvodne funkcije in ohranjanja biotske pestrosti ugodno. Tudi prirastek gozdov se je s 5,2 m³/ha na leto v letu 1994 povečal na 7,4 m³/ha na leto v letu 2023. Tako v naših gozdovih vsako leto priraste za okoli 8,7 milijona kubičnih metrov lesa.

Podvojitve možnega poseka

Ugodno stanje gozdov se kaže tudi v krepitvi lesnoproizvodne funkcije gozdov. Načrtovani možni letni posek se je v zadnjih treh desetletjih podvojil in danes zanaša 7,2 milijona kubičnih metrov, kar je okoli 20 odstotkov lesne zaloge in 82 odstotkov letnega prirastka. V zadnjih nekaj letih se je v slovenskih gozdovih na leto posekalo od 4 do 6,3 milijona kubičnih metrov dreves, od tega 55 do 66 odstotkov iglavcev. V letu 2024 je bilo v slovenskih gozdovih skupno posekanih 4,6 milijona kubičnih metrov, od tega 2,7 milijona kubičnih metrov iglavcev in 1,9 milijona kubičnih metrov listavcev.

Pomemben doprinos k ohranjanju biotske raznovrstnosti in varstvu narave predstavljajo gozdovi, ki so izvzeti iz gospodarjenja. To so gozdni rezervati, ki jih je 9426 hektarjev, in ekocelice, ki predstavljajo ukrep pogodbenega varstva. To pomeni, da se lastnik gozda s pogodbo zaveže, da v delu gozda ne bo gospodaril, za to pa dobi finančno nadomestilo. Površina ekocelic se je od leta 2009, ko je znašala 2818 hektarjev, do konca leta 2023 povečala na 8782 hektarjev. Z vidika ohranjenosti biotske pestrosti sta poleg deleža zavarovanih gozdov pomembna kazalca tudi delež odmrle lesne biomase v gozdovih in površina gozdov, izvzetih iz gospodarjenja.

”

Dobra ohranjenost gozdov se kaže tudi v dejstvu, da je 45 odstotkov gozdov uvrščenih v Naturo 2000 in da je kar 70 odstotkov vseh območij Nature 2000 lociranih v gozdu.

V povprečju imamo v slovenskih gozdovih 21 m³/ha odmrlega drevja, kar je okoli 7 odstotkov lesne zaloge.

Podlubniki so bili zelo dejavni

V večjem delu Slovenije lani ni bilo večjih naravnih ujm v gozdovih. So pa bili toliko bolj dejavni podlubniki, ki so povzročali največ poškodb na območjih, kjer so bili prenamnoženi že v letu 2023 zaradi naravnih ujm v predhodnih letih, ter na območju julijskih vetrolomov iz leta 2023. To so zlasti

gozdovi v gozdnogospodarskih območjih (GGO) Kranj, Slovenj Gradec, Novo mesto in Bled. Lani so tako revirni gozdarji Zavoda za gozdove Slovenije zaradi podlubnikov lastnikom gozdov za posek določili za 745.000 kubičnih metrov iglavcev, večinoma smreke, kar je približno enako kot v letu 2023.

Nadaljeval se je posek poškodovanih dreves zaradi preteklih vetrolov, kar je pomenilo posek 878.000 kubičnih metrov dreves (letna evidenca poseka za leto 2024 še ni uradno potrjena); to je skoraj še enkrat več kot v letu 2023, ko je bilo posekanih 491.000 kubičnih metrov. V letu 2024 so pogosta neurja z močnim vetrom povzročala poškodbe posamičnih dreves ali šopov dreves, zlasti na gozdni robovih in drugih izpostavljenih legah.

Gozdovi večinoma sposobni naravne obnove

V Sloveniji je zaradi sonaravnega gospodarjenja z gozdovi zelo visoka sposobnost njihove naravne obnove, to je na kar 90 do 95 odstotkih gozdnih površin, potrebnih obnove. Pomlajevanje tako poteka večinoma po naravni poti s semenom prisotnih semenskih dreves odraslega gozdnega sestoja.

S sajenjem in setvijo se gozdovi obnavljajo le v tistih predelih, kjer je naravno pomlajevanje oteženo ali je hitra obnova potrebna zaradi varstva tal. Sadi se tudi v primerih, ko se želi s sajenjem plodonosnih in manjšinskih drevesnih vrst izboljšati vrstna pestrost gozdov in s tem prispevati k izboljšanju habitatov za nekatere redke ali ogrožene vrste. V zadnjem desetletju se je vsako leto s sajenjem in setvijo v povprečju obnovilo okoli 500 hektarjev gozdov. V zadnjih petih letih je bilo v slovenskih gozdovih posajenih 5,7 milijona sadik gozdnega drevja. Prevladujejo listavci, med drevesnimi vrstami se zmanjšuje delež buke in smreke, povečuje pa se delež drugih drevesnih vrst.

Varstvo slovenskih gozdov pred karantenskimi škodljivimi

Število vnosov tujerodnih škodljivih organizmov, ki se širijo po svetu z mednarodno trgovino, v zadnjih desetletjih hitro narašča. Vrste se k nam lahko razširjajo spontano iz sosednjih držav, kot slepi potniki ali z uvozom lesenih izdelkov, živih rastlin ali z lesnim pakirnim materialom. Evropska unija (EU) najnevarnejše vrste uvršča na seznam karantenskih škodljivih organizmov, za katere sta predvidena stalen nadzor in redno spremljanje navzočnosti v državah EU.

Besedilo: **Simon Zidar, Luka Capuder, dr. Tine Hauptman, dr. Barbara Piškur** (Gozdarski inštitut Slovenije)

V Sloveniji varstvo rastlin pred karantenskimi škodljivimi organizmi (KŠO) vodi Uprava za varno hrano, veterinarstvo in varstvo rastlin (UVHVVR), pri spremljanju v gozdovih pa kot pooblaščenca institucija sodeluje tudi Gozdarski inštitut Slovenije (GIS). Leta 2024 je GIS izvajal programe preiskav za 14 karantenskih škodljivih organizmov in tako ugotavljal navzočnost morebitnih novih bolezni ali škodljivcev v slovenskih

Karantenski škodljivi organizmi so rastlinske bolezni in škodljivci rastlin, ki na območju EU še niso navzoči ali so omejeno navzoči. Njihov vnos predstavlja resno tveganje zaradi negativnih posledic za gospodarstvo, naravo, biotsko raznovrstnost, za družbo pa imajo lahko hude socialne posledice.

gozdovih. Za najbolj ogrožajoče karantenske škodljive organizme so na nacionalni ravni pripravljeni načrti izrednih ukrepov, ki določajo postopke in pristojnosti v primeru pojava ali izbruha na območju Slovenije.

Aktivnosti na terenu

Za ugotavljanje navzočnosti karantenskih škodljivih organizmov v Sloveniji poteka intenzivno spremljanje na terenu v okviru programov preiskav, ki jih sofinancira EU in koordinira UVHVVR. V letu 2024 je Gozdarski inštitut Slovenije opravil 179 vizualnih pregledov dreves,

s posebnim poudarkom na iskanju simptomov, ki jih povzročajo karantenski škodljivi organizmi. Za namen zaznave škodljivih organizmov ali vektorjev rastlinskih bolezni smo po vsej Sloveniji postavili 130 pasti, ki smo jih obiskali 641-krat. Na vzorcih s sumom na navzočnost karantenskih škodljivih organizmov smo v laboratoriju za varstvo gozdov na Gozdarskem inštitutu Slovenije opravili 659 analiz. V nobenem od preiskovanih vzorcev nismo potrdili navzočnosti iskanih karantenskih škodljivih organizmov, zato z olajšanjem ugotavljamo, da nobeden od

Od 130 pasti, ki smo jih za spremljanje škodljivih organizmov v letu 2024 postavili v gozdovih, je bilo 47 pasti nameščenih tudi v gozdovih v upravljanju SiDG. Karantenskih škodljivih organizmov v državnih gozdovih nismo našli.

iskanih 14 karantenskih škodljivih organizmov na območju Slovenije še ni bil zabeležen.

Primer označbe pasti za spremljanje karantenskih škodljivih organizmov (Foto: Luka Capuder)

organizmi

Postavitev pasti za spremljanje karantenske vrste metulja – sibirske svilene koklice (*Dendrolimus sibiricus*). (Foto: Simon Zidar)

V pasteh, ki smo jih v letu 2024 postavili na zemljišču v upravljanju SiDG v Radmožancih, smo našli še eno novo vrsto podlubnika v Sloveniji. Podlubnik vrste *Cnestus mutilatus*, ki je zaenkrat še brez slovenskega imena, je zelo majhen hrošček z ostro poševno priskanim zadkom. Tudi ta se uvršča med ambrozijske podlubnike. V Evropi je bil prvič najden leta 2021 v Italiji v bližini Trevisa. Prehranjuje se na več kot 40 vrstah gostiteljskih rastlin (na primer iz rodov *Acer*, *Carpinus*, *Cornus*, *Castanea*, *Fagus*, *Juglans*, *Malus*, *Pyrus*, *Quercus*, *Ulmus*, *Vitis*), vendar gre za sekundarnega škodljivca, ki napada veje in tanjša debla oslabljenih, odmirajočih ali nedavno odmrlih dreves. V Sloveniji zato obsežnih škod zaradi te vrste ne pričakujemo, a njegovo številčnost in razširjenost bomo spremljali tudi v letu 2025.

Prestrežanje podlubnikov

Spremljanje karantenskih škodljivih organizmov v programih preiskav omogoča tudi prestrežanje drugih potencialno škodljivih tujerodnih organizmov v naših gozdovih. Predvsem gre za ulov v pasti, kamor se drugi organizmi lahko ujamejo kot stranski ulov. Med programom preiskav smo na primer pred dvema letoma tako v Sloveniji prvič zaznali dva nova tujerodna hrošča – ambrozijska podlubnika. Do 2,5 milimetra velikega podlubnika vrste *Anisandrus maiche* smo popisali v vzhod-

nem delu Slovenije in ga v letu 2024 ponovno našli v več pasteh v vzhodnem in osrednjem delu države. Kot drugi ambrozijski podlubniki tudi ta prenaša glive, s katerimi se prehranjuje in jih goji v lesu, kjer vrta rove. Gostitelje obeh novih vrst predstavlja širok nabor lesnatih rastlin. V letu 2023 smo našli tudi ambrozijskega podlubnika z latinskim imenom *Xylosandrus compactus*, vendar le na eni lokaciji v bližini koprškega pristanišča, kar kaže na možnost vnosa s pristaniškim prometom.

Kontakt:
dr. Tine Hauptman
tine.hauptman@gozdis.si
01 200 78 38

GOZDARSKI INŠTITUT SLOVENIJE
SLOVENIAN FORESTRY INSTITUTE

To past uporabljamo v sklopu uradnega nadzora za ugotavljanje navzočnosti karantenskih vrst žuželk na območju Slovenije. Prosimo, da pasti ne premikate in je ne poškodujete.

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA KMETIJSTVO,
GOZDARSTVO IN PREHRANO

UPRAVA REPUBLIKE SLOVENIJE ZA VARNOST HRANE,
VETERINARSTVO IN VARSTVO RASTLIN

ZAVOD ZA GOZDOVE SLOVENIJE
Slovenia Forest Service

Pomen rednega spremljanja

Vnos karantenskih škodljivih organizmov predstavlja resno grožnjo gozdovom in ekosistemom, zato je njihovo zgodnje odkrivanje ključnega pomena za učinkovito ukrepanje. Rezultati spremljanja karantenskih škodljivih organizmov v slovenskih gozdovih v letu 2024 so spodbudni, saj nismo potrdili navzočnosti nobene od iskanih vrst. Kljub temu lanskoletne prve najdbe japonskega hrošča (o katerih lahko preberete v eni izmed preteklih številčk *Korenine*), ki je karantenski škodljiv organizem z velikim vplivom v kmetijstvu, potrjujejo, da se vnosi novih škodljivcev in bolezni dogajajo, in kažejo na pomembnost nadaljnjega nadzora ter da moramo biti na prihajajoče nevarnosti za naše gozdove dobro pripravljeni in organizirani.

Dve novi tujerodni vrsti ambrozijskih podlubnikov za Slovenijo: zgoraj *Anisandrus maiche* in spodaj *Xylosandrus compactus* (Foto: Tine Hauptman)

Ambrozijski podlubniki v rovnih sistemih gojijo glive, s katerimi se hranijo tako ličinke kot odrasli hrošči. Nekatere od teh gliv, ki jih hrošči prenašajo s seboj, lahko povzročajo tudi nevarne rastlinske bolezni. (Foto: Tine Hauptman)

Nadzor izvajanja del v gozdovih

Zakon o gozdovih določa, da dela v gozdu lahko opravljajo zanje registrirane fizične ali pravne osebe, izvajalci, ki morajo izpolnjevati predpisane pogoje glede strokovne usposobljenosti in pogoje s področja varnosti in zdravja pri delu. Dela v svojem gozdu lahko opravljajo tudi lastniki gozda sami, pri tem pa jim lahko pomagajo njihovi zakoniti dediči in njihovi zakonci ter druge fizične osebe v obliki medsosedske pomoči.

Besedilo: mag. **Urška Ahačič Pogačnik**, direktorica gozdarske inšpekcije

Gozdarska inšpekcija preverja nadzor nad usposobljenostjo tako registriranih izvajalcev (delniške družbe, družbe z omejeno odgovornostjo, samostojni podjetniki, nosilci dopolnilnih dejavnosti) kot tudi članov strojnih krožkov in posameznikov, ki opravljajo osebno dopolnilno delo. Gozdarska inšpekcija se namreč zaveda, kako pomembno je, da dela v gozdovih izvajajo usposobljeni izvajalci.

Predložitev dokazil

Zakonodajalec je predpisal, da morajo izvajalci, preden prvič začnejo delati v gozdovih, gozdarski inšpekciji predložiti dokazila o strokovni usposobljenosti delavcev ter dokazila, potrebna za izvajanje del po predpisih, ki urejajo varnost in zdravje pri delu za delavce, delovno opremo in osebno varovalno opremo. Pogosto je zmotno prepričanje, da je strokovna usposobljenost predpisana le za sekače, traktoriste in žičničarje. Zanje velja, da morajo imeti pridobljeno poklicno gozdarsko šolo ali ustrezen certifikat nacionalne

Pri delu v gozdu gre za izjemno nevarno delo, pri katerem se napake pogosto odražajo v zelo hudih poškodbah, celo smrtnih žrtvah.

poklicne kvalifikacije. Ostre zahteve o strokovni usposobljenosti veljajo tudi za strokovnjake, ki načrtujejo gradnjo gozdnih cest in postavitve žičnic, izdelujejo sečno-sprailne načrte ali vodijo delovne skupine, organizirajo gozdno proizvodnjo in izvajajo nadzor.

Število izvajalcev, ki ob prvem pregledu gozdarski inšpekciji predložijo vso potrebno dokumentacijo tako o strokovni usposobljenosti kot o usposobljenosti za varno delo v gozdu, se povečuje. Vedno več je tudi primerov, ko izvajalci sami izrazijo željo po pregledu dokumentacije.

Seznam usposobljenih izvajalcev

Eden od vzrokov za to je ozaveščenost izvajalcev o predpisanih zahtevah, drugi vzrok pa je njihov interes za uvrstitev na seznam usposobljenih izvajalcev del v gozdovih.

Seznam je gozdarska inšpekcija vzpostavila po žledolomu leta 2014, da bi lastnikom gozdov pomagali pri iskanju registriranih in usposobljenih izvajalcev del. Z leti je uvrstitev na ta seznam postala eden od vstopnih pogojev za prijavo na različne razpise in je dobrodošla referenca.

Potek nadzora

Nadzori izvajalcev del potekajo tako kabinetno s pregledom dokumentov, s katerimi izvajalec dokazuje, da je ustrezno strokovno usposobljen, kot tudi na sečiščih. Potekajo v obliki samostojnih nenapovedanih inšpekcijskih nadzorov ali v obliki skupnih nadzorov, pri katerih sodelujemo z Inšpektoratom RS za delo in Finančno upravo RS.

Kadar izvajalec ne izpolnjuje pogojev strokovne usposobljenosti, mu gozdarska inšpekcija izda inšpekcijsko odločbo o prepovedi dela. Kdor opravlja dela v gozdu, čeprav ne izpolnjuje predpisanih pogojev glede strokovne usposobljenosti za delo v gozdu, se v prekrškovnem postopku lahko kaznuje z globo od 1200 do 42.000 evrov. Če pri nadzoru zaznamo delo ali zaposlovanje na črno, o

tem obvestimo Finančno upravo Republike Slovenije.

Skupni nadzori

V zadnjih treh letih je gozdarska inšpekcija z inšpektorji za varstvo pri delu v gozdovih opravila številne skupne nadzore. Razveseljujoča je ugotovitev, da je večina delavcev bila ustrezno strokovno usposobljena, zahteve s področja varstva pri delu pa so žal bistveno slabše upoštevane. Izjave o varnosti z oceno tveganja, zdravniška spričevala, dokazila o preizkusu znanja za varno opravljanje dela ter dokazila o pregledu in preizkusu delovne opreme sicer pogosto obstajajo, a so nepopolni oziroma starejšega datuma in potrebni revizije.

Pohvalna je precej vestna uporaba osebne varovalne opreme. V oči pa bode dejstvo, da so izvajalci del na deloviščih pogosto sami, kar pomeni, da ne upoštevajo določbe Pravilnika o varstvu pri delu v gozdarstvu, ki pravi, da morata biti pri opravljanju del v gozdu z večjo nevarnostjo poškodb in zdravstvenih okvar na delovišču vsaj dva delavca v vidni ali slišni oddaljenosti.

Na kaj biti pozoren

Novoregistriranim izvajalcem del predlagamo, da dokumentacijo, s katero dokazujejo, da so ustrezno usposobljeni za delo v gozdovih, nemudoma predložijo gozdarski inšpekciji. Vsem izvajalcem svetujemo, da sklenejo pogodbe z lastniki gozdov in za svoje storitve izdajajo račune. Pred pričetkom del naj natančno preberejo delovni nalog delodajalca oziroma odločbo o poseku, ki jo izda Zavod za gozdove Slovenije.

Posebej jih opozarjamo, naj v gozdu nikoli ne delajo sami. Označijo naj sečišče in poskrbijo za svojo varnost, varnost sodelavcev in morebitnih naključnih obiskovalcev gozda.

Cilj nadzora izvajalcev del je, da bi delo opravljali usposobljeni delavci, ki imajo z delodajalcem sklenjeno pogodbo, kar bi zagotavljalo strokovno opravljeno delo in minimalne poškodbe gozda, ter da bi izvajalci del vedno uporabljali osebno varovalno opremo in imeli pregledana delovna sredstva, kar bi pripomoglo k temu, da bi bilo v gozdu čim manj nesreč.

Prvo helikoptersko spravilo lesa v urbanem okolju v Sloveniji

Ureditev grajskega pobočja nad starim mestnim jedrom Ljubljane je zahtevna naloga. Zaradi strmega pobočja, bližine stanovanjskih objektov in številnih funkcij gozda je projekt, ki ga vodi Mestna občina Ljubljana, zahteval sodelovanje različnih strok, podrobno analizo in dobro pripravo. Helikoptersko spravilo lesa je vzbudilo veliko zanimanja tako stroke kot javnosti.

Besedilo: **Jernej Rednak in Tina Dolenc, Zavod za gozdove Slovenije**
Foto: **Jernej Rednak**

Ureditev grajskega pobočja nad starim mestnim jedrom Ljubljane je zahtevna naloga. Zaradi strmega pobočja, bližine stanovanjskih objektov in številnih funkcij gozda je projekt, ki ga vodi Mestna občina Ljubljana, zahteval sodelovanje različnih strok, podrobno analizo in dobro pripravo. Helikoptersko spravilo lesa je vzbudilo veliko zanimanja tako stroke kot javnosti.

Zavod za gozdove Slovenije je v projekt ves čas aktivno vključen prek Komisije za načrtovanje in nadzor v zavarovanih območjih urbanih gozdov – Grajski grič, ki jo sestavljajo predstavnice in predstavniki različnih strokovnih, znanstvenih in izobraževalnih institucij ter upravljalških služb. Izdal je tudi odločbo za posek dreves na grajskem pobočju in soglasje za postavitev varovalnih mrež. V času izvedbe projekta, predvsem med helikopterskim spravilom, pa je bila ekipa območne enote Ljubljana na terenu prisotna vsak dan.

Od besed k dejanjem

Projekt urejanja grajskega pobočja se je začel na pobudo stanovalcev Mestnega trga že leta 2021. Sledili so izdelave strokovnih mnenj in pridobivanje ustreznih soglasij. Izvajalci so začeli postavljati začasne ograje in pripravljati teren na sečnjo decembra lani. V januarju so na izbrana dre-

vesa namestili več kot 500 jermenov ter označili mesta prežaganja. Helikopter je nad Ljubljanskim gradom poletel 13. januarja, pri čemer je bilo v času izvajanja del celotno severozahodno območje grajske vzpetine zaprto za obiskovalce in širšo javnost. Uporabili so helikopter znamke AIRBUS 350 B3 z maksimalno nosilnostjo 1,3 tone in 850 konjskimi močmi, ki je s posebnimi izbočenimi okni na pilotovi strani (bubble windows) zaradi lažje vertikalne reference pilota prilagojen tudi za spravilo dreves. Prednost tega helikopterja v primerjavi s težjimi je, da je zaradi manjše teže, velike moči in manjših dimenzij okretnejši in hitrejši. Da bi teža goriva čim manj vplivala na zmožnost prevoženja drevja, so helikopter polnili vsakih 45 do 60 minut. Smeri preleta so bile vnaprej točno določene, vedno po enaki trasi, nad predeli, kjer ni objektov.

Helikopter je imel na spodnji strani trupa pričvrščen poseben okvir, na katerega je bila nameščena 50-metrška vrv z radijsko vodeno kljuko za pripenjanje in odpenjanje tovora. Ekipo na tleh sta sestavljala arborist – sekač in koordinator, ki je bil vezni člen med sekačem in pilotom. Ko je pilot spustil vrv s kljuko, je koordinator nanjo pripel jermen, sekač pa je prežagal deblo na označenem mestu. Helikopter je nato deblo odpeljal na deponijo brez poškodb gozdnih tal in sosednjih dre-

ves v sestoji. Na območju sečnje so bile razporejene tri do štiri ekipe sekačev s koordinatorji, ki so izmenično opravljale delo, da so imele dovolj časa za pripravo na sečnjo naslednjega segmenta. Taka rotacija helikopterja med ekipami je tudi omogočila optimalen izkoristek helikopterja.

Štiri minute za eno rotacijo

Helikoptersko spravilo je potekalo štiri dni. Povprečen čas rotacije, to je čas trajanja praznega leta z deponije do sečišča skupaj z letom natovornega helikopterja nazaj na deponijo, je bil manj kot štiri minute. Skupno je bilo opravljenih nekaj manj kot 400 rotacij. K hitri izvedbi del so poleg temeljite in natančne priprave sečišča pripomogle tudi ugodne vremenske razmere, še posebej drugi in tretji dan, ko je bilo skupno opravljenih 269 rotacij. Nekatere najkrajše rotacije so trajale tudi manj kot 1,5 minute. Skupno je helikoptersko spravilo trajalo približno 20 ur. Tovrsten način spravila drevja vsekakor terja visoko stopnjo zbranosti in natančnosti ter izkušnost izvajalcev, saj so že najmanjše napake lahko usodne. Pilot helikopterja, ki je izvajal spravilo lesa na grajskem griču, ima na primer 25 let letalskih izkušenj in opravljenih 6000 ur letenja s helikopterjem.

Za uspešno delo je nujno potrebna tudi sprotna analiza dela. Koordinacijska skupina, v katero so bili vključeni predstavniki podjetij Tisa, Flycom Aviation, Wucher ter Mestne občine Ljubljana in Zavoda za gozdove Slovenije, je vsak dan pred začetkom in po končanju delovnega procesa na sestanku ocenila že izvedena dela in določala morebitne popravke ter koordinirala tekoča opravila. Po zaključenem he-

likopterskem spravilu bodo na grajskem pobočju namestili še približno 2000 kvadratnih metrov visokona-teznih mrež in podajno lovilnih ograj v dolžini približno 134 metrov.

Zakaj helikoptersko spravilo lesa

Izkušena in uigrana ekipa podjetij Wucher in Flycom Aviation je z uspešno opravljenim delom razblinila skepso in začetne strahove vseh deležnikov ter načrtovalcev projekta, saj se je spravilo pokazalo kot izredno zanesljivo in varno. Helikoptersko delo je poleg tega tudi zelo učinkovito in hitro, sploh če so izpolnjeni vsi dejavniki, ki omogočajo varno letenje. Primerno je za težje dostopne predele, kjer gradnja gozdne infrastrukture ni mogoča oziroma je zaradi visokih stroškov vprašljiva. Prednosti helikopterskega spravila so predvsem manjše oziroma nične poškodbe na gozdnih tleh, manjše število poškodb v sestoji, ni potrebe po gradnji novih gozdnih prometnic za izvedbo spravila, omogoča spravilo na nedostopnih terenih, učinki v primerjavi s klasičnim posekom in pravilom so večji, nenazadnje so manjše tudi poškodbe na sortimentih.

Morda bo prav izkušnja z Ljubljanskega gradu dobra motivacija in spodbuda, da se helikoptersko spravilo preizkusi in uveljavi tudi širše po Sloveniji.

STIHL

Z VAMI NA VSAKEM KORAKU.

Varno in udobno pri vseh vrstah opravil:
da se lahko osredotočite na svoje delo,
vam ponujamo trpežno delovno obutev
in oblačila, ki zagotavljajo učinkovito
zaščito in so udobna za nošenje, ter ostalo
zaščitno opremo.

**NA VOLJO NA SPLETU ALI PRI
POOBlašČENIH TRGOVCIH STIHL.**

WWW.UNICOMMERCE.SI | 080 8823

Priprave na izvajanje gradbenih del po letu 2025

Letos se bo v družbi SiDG izteklo štiriletno obdobje izvajanja gradbenih del po okvirnem sporazumu GRA 2022. V tem obdobju smo gozdno gradbeništvo strokovno, kadrovsko in vrednostno dvignili na višjo raven. Prihodnost bo v vseh pogledih bolj negotova, zato je uskladitev medsebojnih pričakovanj še toliko bolj pomembna. Objavljamo izhodišča za pripravo novega sistema izvajanja gradbenih del ter pričakovanja in predloge izvajalcev del, ki so jih predstavili na novoletnem srečanju na Vrhniki.

Besedilo: **dr. Robert Robek**

Realizacija GRA 2022

Čeprav je do konca veljavnega okvirnega sporazuma za izvajanje gradbenih del še slabo leto, so priprave na organizacijo oddaje in vodenja gradbenih del po letu 2025 v polnem teku. Sestavni del teh priprav so analize opravljenega dela in ocena trendov v gradbeništvu. Obseg infrastrukturnih vlaganj glede na prejšnje obdobje smo podvojili, čeprav nam število sposobnih ponudnikov ves čas pada. Delež investicij zlagoma narašča, rast infrastrukturnih stroškov se umirja.

V okviru GRA 2022 smo v SiDG osvojili celoten proces graditve podajno-lovilnih ograj in protipožarnih prometnic ter prešli na precizne terenske meritve z brezpilotnimi letalniki. V tem času so se splošne razmere v gradbeništvu po pandemskem krču nekoliko umirile.

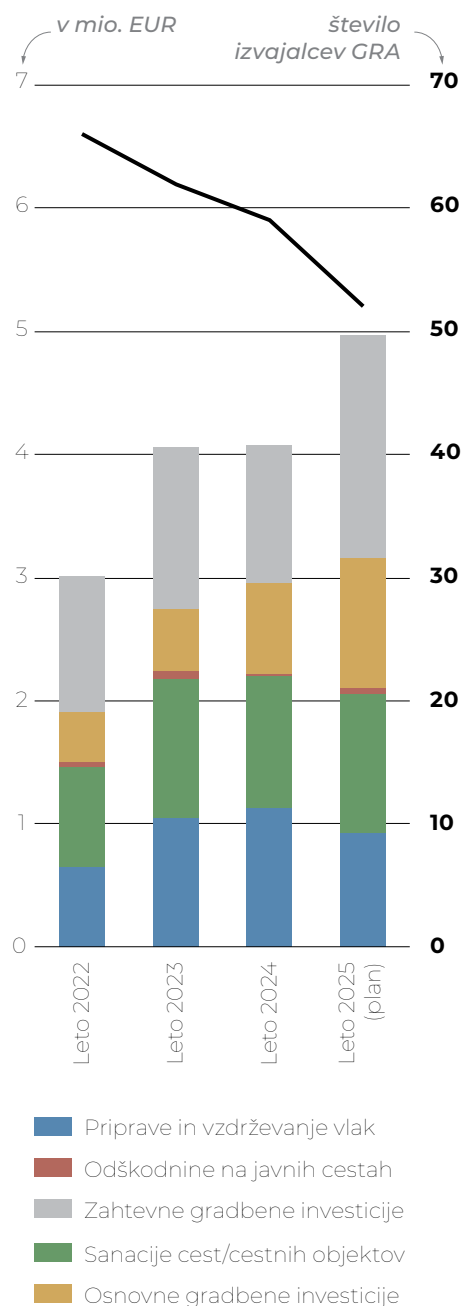
Indeksi rasti cen pri tako imenovanih nizkih gradnjah so pozitivni, pri stavbah pa rahlo negativni.

Izhodišča za GRA 2026

Tudi če zanemarimo trenutne kompleksne geopolitične razmere, se gradbeništvo v EU in posledično v Sloveniji srednjeročno ne pišejo najlepši časi. V bodoče pričakujemo rast cen gradbenih materialov in storitev, zaostrujejo se upravni postopki pri gradnjah, kritično je pomanjkanje izvajalcev del.

Upošteva vse navedeno smo pripravili naslednja izhodišča za vodenje gradenj po letu 2025:

- enovit pristop k vsem izvedbenim procesom (gojenje, sečnja, gradnje),
- dvofazni postopek izbire izvajalca,
- možnost dodajanja izvajalcev v času veljavnosti okvirnega sporazuma,

- letni obseg infrastrukturnih vlaganj do pet milijonov evrov,
- delež lastnih gradbenih zmogljivosti do pet odstotkov vrednosti gradbenih del.

Skladno s časovnico je objavo razpisa za izbor sposobnih ponudnikov s področja izvajanja gradbenih del za obdobje 2026–2029 pričakovati v juniju oziroma juliju 2025.

Čeprav smo z anketo pridobili mnenja le slabe tretjine izvajalcev gradbenih del, bodo vsi predlogi resno obravnavani in v največji možni meri vključeni v novi sistem izvajanja gradbenih del od 1. januarja 2026.

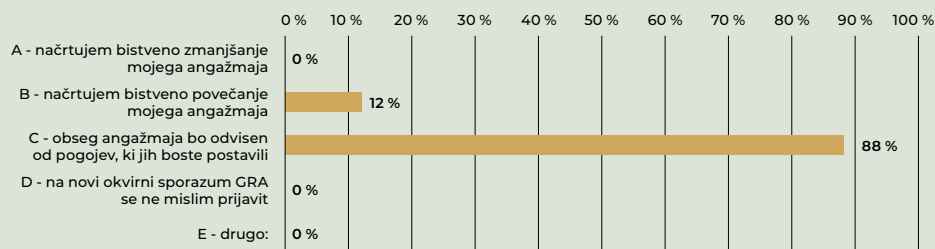
Predlogi in pogoji izvajalcev

Letno srečanje s poslovnimi partnerji 9. januarja 2025 smo na Oddelku za gozdno gradbeništvo izkoristili za pridobitev mnenj navzočih izvajalcev gradbenih del o bodočem sodelovanju. V ta namen smo pripravili anonimni vprašalnik s petimi vprašanji. Razdelili smo 20 vprašalnikov in jih dobili izpolnjenih 17; rezultati so prikazani na grafikonih.

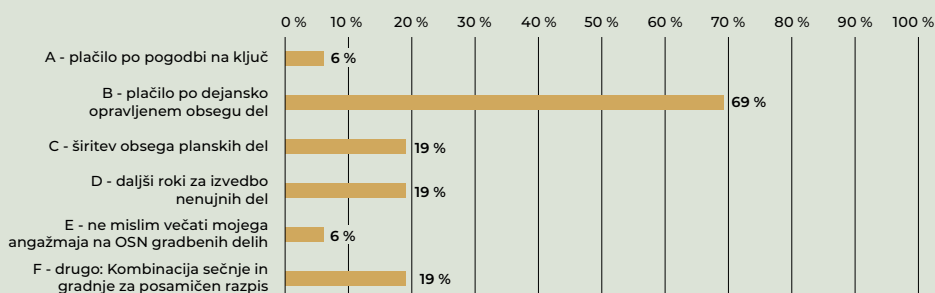
Velika večina anketiranih je odgovorila, da bo obseg njihovega angažmaja za SiDG v bodoče odvisen od pogojev oddaje in izvajanja gradbenih del, 12 odstotkov anketiranih pa načrtuje povečanje obsega sodelovanja. S svojo gradbeno dejavnostjo ima večina dolgoročneje cilje, saj nameravajo v letu 2025 vložiti vsaj 100.000 evrov v gradbeno mehanizacijo.

Na vprašanje, kateri ukrepi pri izvajanju osnovnih del bi povečali obseg njihovega angažmaja, močno izstopa predlog za izvajanje osnovnih gradbenih del s plačilom po dejansko opravljenem obsegu, precej odgovorov pa je bilo tudi za večji obseg planskih gradenj, daljše izvedbene roke ter skupno izvedbo sečenj in gradenj. Pri zahtevnih gradnjah so največ podpore dobili trije ukrepi: objava referenčnih cen v povabilih, opuščanje referenc kot pogoj pri oddaji ponudb ter uvedba merila kakovosti pri izbiri najustrežnejšega izvajalca gradbenih del. Za večino izvajalcev del večja oddaljenost gradbišč od njihovih bivališč ne predstavlja problema.

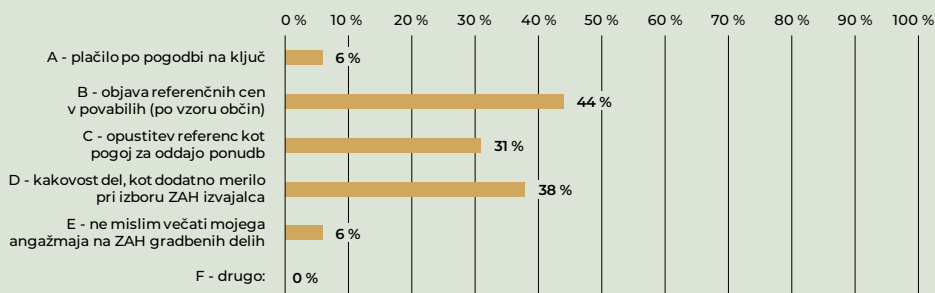
1. Kakšni so vaši načrti glede obsega angažmaja pri gradbenih delih za SiDG do leta 2030?

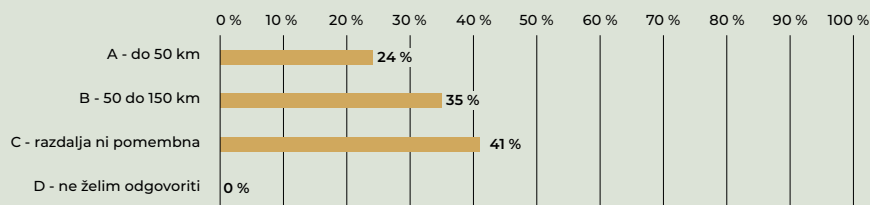
2. Kateri ukrepi pri izvajanju osnovnih gradenj (OSN) bi v bodoče verjetno povečali obseg vašega angažmaja za SiDG?

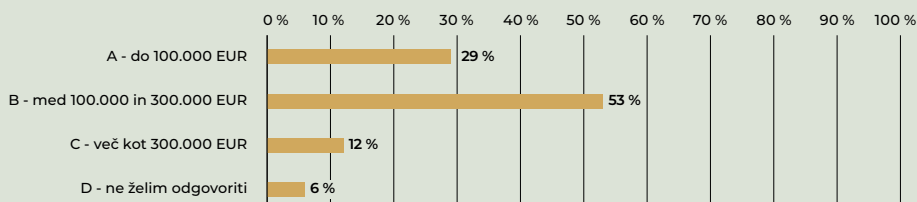
3. Kateri ukrepi pri izvajanju zahtevnih gradenj (ZAH) bi v bodoče verjetno povečali obseg vašega angažmaja za SiDG?

4. Kako daleč od doma ste v bodoče pripravljeni izvajati gradbena dela za SiDG?

Vprašanje 5: Koliko nameravate v letu 2025 investirati v gradbeno mehanizacijo?

Izzivi za izboljšanje požarne varnosti

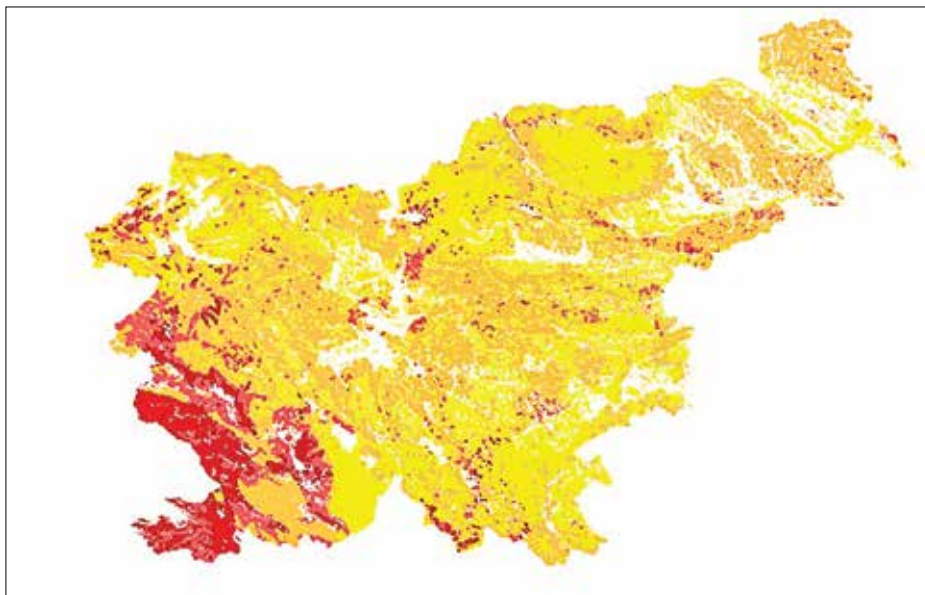
Besedilo in foto: Jan Mihelič

Julija bodo minila tri leta od največjega požara v zgodovini samostojne Slovenije, ki je dodobra spremenil vlaganja v požarno infrastrukturo. Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano je v tem času zaključilo objavo že tretjega javnega razpisa za sofinanciranje škode v gozdovih zaradi gozdnih požarov in drugih naravnih nesreč. Na podlagi tega razpisa smo v SiDG dodatno »opremili« požarno ogrožene državne gozdove s primer-

nost je znašala 110.000 evrov.

- Tretji razpis: zaključek gradnje protipožarne ceste v vrednosti 30.000 evrov.

Poleg tega se pripravljamo na začetek gradnje protipožarne ceste Tinjan ter protipožarnih poti Urbanci in Mlinarji, katerih skupna pogodbeno vrednost je 160.000 evrov. Vsi novozgrajeni objekti poleg požarnovarstvene funkcije omogočajo tudi gospodarjenje z gozdovi, kar prej zaradi oteženega dostopa praktično ni bilo izvedljivo.

no protipožarno infrastrukturo. Kljub zelo nizkim upravičenim stroškom (ki znašajo 15 evrov za tekoči meter za novogradnjo protipožarne poti in 25 evrov za tekoči meter za gradnjo protipožarnih cest) računamo, da bomo dobili povrnjenih okoli 170.000 evrov.

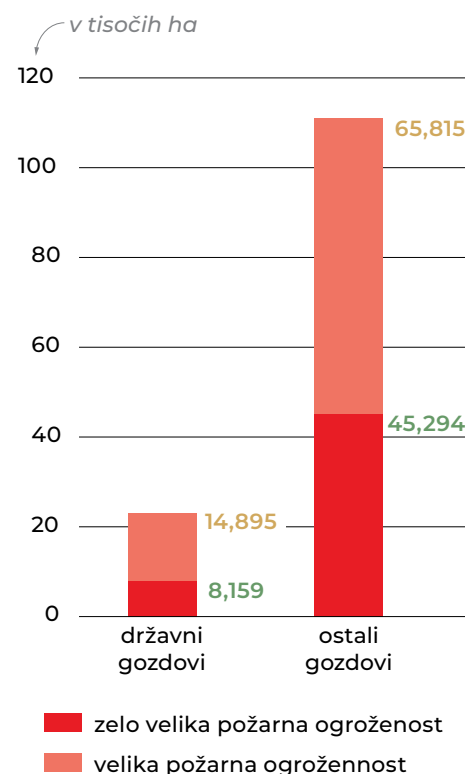
Zadnji dve leti smo se intenzivno trudili izboljšati požarno varnost državnih gozdov, pri čemer smo izvedli kar šest projektov v skupni vrednosti 275.000 evrov (brez DDV). Letos nameravamo za požarno varnost nameniti še 160.000 evrov. Glede na pridobitev nepovratnih sredstev so naša prizadevanja potekala v treh fazah:

- Prvi razpis: zgradili smo protipožarno cesto, za kar smo namenili 135.000 evrov.
- Drugi razpis: novogradnja dveh protipožarnih cest in dveh protipožarnih poti, katerih skupna vred-

nost je znašala 110.000 evrov. Z vidika požarne varnosti vseh gozdov se je treba zavedati, da je med vsemi požarno ogroženimi gozdovi (z veliko in zelo veliko stopnjo požarne ogroženosti) le 17 odstotkov državnih gozdov (slika 2). Ureditev požarne infrastrukture v državnih gozdovih tako ne predstavlja bistvenega povečanja požarne varnosti širšega požarno ogroženega območja. Izziv na državni ravni je, da se problematika požarne varnosti obravnava resno in predvsem celostno – na ravni vseh požarno ogroženih gozdov.

Trenutno ozko grlo celostne protipožarne ureditve predstavljata predvsem zemljiška problematika in financiranje. Stroški gradnje in inženiringa bi morali biti financirani prek Programa razvoja podeželja v celoti, in ne prek upravičenih stroškov, ki za gradnjo protipožarne infrastrukture trenutno predstavljajo okoli 50 odstotkov vrednosti naložbe.

Površina požarno ogroženih gozdov (ha)

Glede na intenzivnost vlaganja v požarno infrastrukturo v državnih gozdovih lahko ugotovimo, da bodo vsi požarno ogroženi državni gozdovi hitro »požarno varni«. Kaj pa v drugih požarno ogroženih gozdovih? Kmalu se bomo znašli na prelomni točki, kjer se bomo odločali, ali ustaviti vlaganja v požarno infrastrukturo ali pa celostno rešiti problem požarne varstva v vseh požarno ogroženih gozdovih. Tu nam bodo državni organi morali stopiti naproti.

Primerov dobre prakse se je v državnih gozdovih v zadnjih letih nabralo kar nekaj. Zato se sprašujemo, zakaj ne bi bilo tako v vseh požarno ogroženih gozdovih. Glede na ekstremne vremenske dogodke v preteklih letih ni nobenega dvoma, da bi bilo bolje, da bi se na tovrstne dogodke pripravili, če ne drugače, vsaj s primerno infrastrukturo.

HTT KRPAN®

GOZDARSKE
NADGRADNJE

10,5 m

GOZDARSKO
DVIGALO

KRPAN T 120 Z

2-osna PRIKOLICA

RAZTEGLJIVA

GK22 - 2R

2-osna PRIKOLICA

BILLING

GC22 - 2R/H

3-osna PRIKOLICA

GK27 - 3

3-osna
POLPRIKOLICA

GP39 - 3S

KRPAN®

zanesljivo močnejši

Zanesljivo
močnejša

KOMBINACIJA

KRPAN

za naklad in
prevoz lesa

SKENIRAJ ME

Najboljši gozdarji sekači

pokazali svoje spretnosti

Besedilo: **Suzana Rankov** Foto: **arhiv SiDG**

Žiga Švigelj, Šimen Maksimiljan Rožmanc Drašler in Stanko Bartolj. To so najboljši slovenski gozdarji sekači. Naziv so si prislužili na 15. Državnem gozdarskem tekmovanju Slovenije, ki je 7. in 8. marca potekalo na Hipodromu Šentjernej v okviru Gregorjevega sejma. V SiDG smo bili ob razglasitvi rezultatov še posebej zadovoljni; ne samo zato, ker smo organizacijo največjega gozdarskega dogodka izpeljali z odliko, ampak tudi zato, ker so vsi trije najboljši gozdarji naši sodelavci. Švigelj sicer tekmuje za ekipo Husqvarna, medtem ko sta Rožmanc Drašler in Bartolj zastopala barve SiDG.

Med ekipami je bila najboljša ekipa SiDG 1 (Šimen Maksimiljan Rožmanc Drašler, Jure Škufca, Stanko Bartolj), 2. mesto je zasedla ekipa Husqvarna (Žiga Švigelj, Aljaž Bajc, Janez Meden), 3. mesto pa je pripadlo ekipi Stihl Team 2 (Janez Urbančič, Matija Oblak, Florjan Felicijan).

Skupno se je v gozdarskih spretnostih pomerilo 51 gozdark in gozdarjev. V konkurenci se je pomerilo dvanajst

Državni prvak gozdnih delavcev je postal Žiga Švigelj (Husqvarna). Drugi najboljši je Šimen Maksimiljan Rožmanc Drašler (SiDG 1, levo), tretji pa Stanko Bartolj (SiDG 1, desno).

ekip in devet posameznikov (od tega štiri dekleta). Kot vabljeni so se tekmovanja udeležile ekipe Srednje gozdarske, lesarske in zdravstvene šole Postoj-

na, Srednje lesarske in gozdarske šole Maribor ter dve ekipi zasebnih lastnikov gozdov. Izven konkurence sta sodelovali vabljeni ekipe iz Italije in Hrvaške.

Posebni gostje (od leve proti desni): predsednik KZ Trebnje - Krka Anton Strah, predsednik KGZS dr. Jože Podgoršek, poslanka dr. Vida Čadonič Špelič, direktor SiDG dr. Aleš Kadunc, ministrica Mateja Čalušič, direktor KZ Trebnje - Krka Stanko Tomšič, župan Šentjerneja Jože Simončič, podžupan Novega mesta Urban Kramar in direktorica občinske uprave dr. Jana Bolte Saje ter naš direktor sektorja prodaje in logistike Robi Saje

Udeležence je na uvodni slovesnosti pozdravila ministrica za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano **Mateja Čalušić**. Poudarila je pomen varnega dela v gozdu ter dodala, da je odgovorno

Dijak SGLZŠ Postojna Maks Rupnik se je prvič udeležil državnega tekmovanja in si v kategoriji U24 priboril prvo mesto. Takoj za njim sta se uvrstila Florjan Felicijan (Stihl Team 2, levo) in Žiga Kolar (desno).

gospodarjenje z gozdovi ključno za ohranjanje narave, podnebno odpornost in trajnostno rabo virov. Navzoče je pozdravil tudi župan Občine Šentjernej Jože Simončič. Tekmovalke in tekmovalci so se pomerili v petih disciplinah, ki simulirajo delo v gozdu. O

V ženski konkurenci je prvič zmagala Maša Kurent, druga najboljša je bila Marjanca Kavčič, tretje mesto pa je zasedla Špela Stepan.

Slavna govorka na otvoritvi je bila ministrica Mateja Čalušić.

Rezultati po disciplinah

Podiranje drevesa:

1. Žiga Švigelj (Husqvarna)
2. Janez Meden (Husqvarna)
3. Klemen Mazej (Duseti)

Menjava verige in obračanje letve:

1. Robert Čuk
2. Janez Meden (Husqvarna)
3. Stanko Bartolj (SiDG 1)

Kombinirani rez:

1. Stanko Bartolj (SiDG 1)
2. Robert Čuk
3. Toni Šircelj (Stihl Team 1)

Precizni rez:

1. Dani Avbreht (Duseti)
2. Blaž Jurjavčič (Stihl Team 1)
3. Žiga Švigelj (Husqvarna)

Kleščanje:

1. Šimen Maksimiljan Rožmanc Drašler (SiDG 1)
2. Matija Oblak (Stihl Team 2)
3. Robert Čuk

Podrobnejše rezultate najdete na www.sidg.si.

Sodniki so nepogrešljiv del vsakega gozdarskega tekmovanja. Slovenski sodniki bodo prihodnje leto brez težav sodili tudi na svetovnem prvenstvu.

zmagovalcih so odločale natančnost, hitrost in spretnost dela z motorno žago. Vsi udeleženci morajo v celoti upoštevati tudi varnostne standarde

za delo z motorno žago, zato so gozdarska tekmovanja v prvi vrsti promocija varnega dela v gozdu, ki velja za eno najnevarnejših.

Državno tekmovanje gozdnih delavcev je četrtič zapored organizirala družba Slovenski državni gozdovi, d. o. o., ob sodelovanju s partnerji Zavodom za gozdove Slovenije, Srednjo gozdarsko, lesarsko in zdravstveno šolo Postojna ter Srednjo lesarsko in gozdarsko šolo Maribor. Dogodek je letos prvič potekal v živahnem vzdušju Gregorjevega sejma, ki ga organizira Kmetijska zadruga (KZ) Trebnje - Krka, kar je na tekmovanje pritegnilo tudi številne naključne obiskovalce sejma. Za SiDG je to pomenilo še večji organizacijski in finančni zalogaj.

Pri menjavi verige si je dosedANJI državni prvak Janez Meden priboril medaljo za drugo mesto.

Prihodnje leto ob tem času bo SiDG na Hipodromu Šentjernej organiziral 36. svetovno gozdarsko prvenstvo. Sloveniji je namreč pripadla čast, da bo prvič v svoji zgodovini gostila prvenstvo najboljših svetovnih gozdarjev.

Šimen Maksimiljan Rožmanc Drašler je na kleščenju, ki je najbolj atraktivna disciplina, pometel s konkurenco.

Ob tej priložnosti se zahvaljujemo KZ Trebnje - Krka, da nam je omogočila organizirati tekmovanje v okviru Gregorjevega sejma. Prav tako se zahvaljujemo vsem tekmovalcem, sodnikom in tistim, ki so pomagali pri izvedbi tekmovanja. Posebna zahvala gre tudi sponzorjem in podpornim pokroviteljem, ki so pomagali pri organizaciji dogodka.

GORAZD VONČINA

Besedilo: **Suzana Rankov**

Letošnja podelitev priznanj 14 najbolj skrbnim zasebnim lastnikom gozdov, ki jo podeljuje Zavod za gozdove Slovenije, je bila nekaj posebnega tudi za SiDG. Naš odpremnik Gorazd Vončina si je s svojim delom na domači kmetiji prislužil naziv najbolj skrbnega lastnika gozda v tolminski enoti Zavoda za gozdove Slovenije.

Če sodelavce povprašamo, kakšen je Gorazd, odgovarjajo v samih superlativih. Izpostavljajo predvsem, da je priden, prizadeven, vesten, zanesljiv, redoljuben in odgovoren. Na tak način dela tudi na domači kmetiji. Njegova želja ni le ohraniti kmetije v takšnem stanju, kot jo je podedoval od svojih prednikov, ampak želi gospodarjenje na njej še izboljšati. Zato niti ni tako veliko presenečenje, da so tudi kolegi gozdarji iz Zavoda za gozdove Slovenije prepoznali njegov trud in strokovni pristop pri delu v 30 hektarjev velikem mešanem gozdu, s katerim gospodarji.

Gorazd Vončina, rojen leta 1995 (da, prav ste prebrali, letos praznuje 30 let in kot smo slišali, je bila veselica, ki jo je priredil, vredna okrogle obletnice), prihaja iz Gorenje Kanomlje v občini Idrija. Po končani osnovni šoli v Spodnji Idriji je odšel v Postojno na Srednjo gozdarsko in lesarsko šolo. Po uspešno zaključenih srednji šoli leta 2014 se je odločil med zaposlitvijo in nadaljevanjem šolanja. Prav v tem času je idrijsko območje prizadel obsežen žledolom, ki je veliko škodo povzročil tudi v Gorazdovem domačem gozdu. Gorazd je zavihal rokave in se lotil sanacije domačega gozda. Kljub velikemu obsegu dela se je odločil tudi za nadaljevanje študija gozdarstva in lovstva na višji strokovni šoli v Postojni. Preden se je leta 2022 kot odpremnik gozdnih lesnih sortimentov zaposlil v SiDG, je tri leta delal tudi kot strojnik težke gradbene mehanizacije in voznik tovornjaka. To, da Gorazd zgledno gospodarji s svojim gozdom, ni zgolj posledica formalne izobrazbe, ampak tudi znanj, ki jih je pridobil z nacionalnimi poklicnimi kvalifikacijami za gojitelja, sekača in traktorista.

Kolegi kot njegovo odliko izpostavljajo, da zelo dobro razume delo, ki ga opravlja, in ne potrebuje dodatnih usmeritev za reševanje težav, ki se pojavljajo na terenu. Prednost pri njegovem delu je tudi dobro poznavanje območja, na katerem opravlja delo. Da je gozdar s srcem, pa pove podatek, da se tudi v prostem času rad pogovarja o gozdarskih tematikah.

V prostem času, ki ga ni prav veliko, rad fotografira naravo, s partnerico hodi v hribe in pozimi smuča. Ima pa tudi posebno strast, ki ni povezana z naravo: obožuje golfe starodobnike. Svojega rdečega jeklenega konjička sicer ves čas popravlja, ampak mu vožnja z njim povrne vloženi trud.

Mu po vsem naštetem ostane še kaj časa? Ne boste verjeli, ampak odgovor je pozitiven. Zelo aktiven je namreč tudi v lokalnem okolju. Med drugim je že drugi mandat predsednik krajevne skupnosti Kanomlja.

Najbolj skrbni lastniki gozdov za leto 2024

Zavod za gozdove Slovenije je podelil priznanja 14 najbolj skrbnim lastnikom gozdov za leto 2024, ki izstopajo po zglednem gospodarjenju z gozdom, tesni življenjski povezanosti z njim, strokovni izvedbi del v gozdu in spoštovanju večnamenske vloge gozdov.

Besedilo in foto: **Tina Dolenc**, Zavod za gozdove Slovenije

Zavod za gozdove Slovenije je podelil priznanja 14 najbolj skrbnim lastnikom gozdov za leto 2024, ki izstopajo po zglednem gospodarjenju z gozdom, tesni življenjski povezanosti z njim, strokovni izvedbi del v gozdu in spoštovanju večnamenske vloge gozdov.

V vsaki od 14 območnih enot Zavoda za gozdove Slovenije so izbrali lastnika gozda, ki skrbno gospodari z gozdom, dobro sodeluje z revirnim gozdarjem, si prizadeva za varno delo, skrbi za ustrezno varovalno opremo in za stalno lastno usposabljanje na področju gozdarstva. Izbor podpirata tudi Zveza lastnikov gozdov Slovenije in Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano.

Izbrani lastniki gozdov pomembno prispevajo k ohranjanju gozdov in predstavljajo dober zgled drugim la-

stnikom gozdov. To je v nagovoru na slovesni podelitvi priznanj izpostavil tudi direktor Zavoda za gozdove Slovenije Gregor Danev: »Letošnji izbranci izstopajo predvsem po svojem skrbnem delu in čutu za oblikovanje gozdov, ki bodo v ponos tudi prihodnjim generacijam.

Narava nam je v zadnjem letu sicer prizanesla z naravnimi ujmami, lastniki gozdov pa so ponovno pokazali, kako skrbni so; gozdovi so po zadnjih vetrolomih sanirani kar 80-odstotno, po napadih podlubnikov pa celo 96-odstotno. Kljub veliki količini opravljenega dela v gozdovih je bilo letos najmanj nesreč s smrtnim izidom. Spodbujanje varnega dela v gozdu in izobraževanja lastnikov gozdov tako ostaja ena izmed prioritet Zavoda za gozdove Slovenije tudi v prihodnje.«

NAJBOLJ SKRBNILASTNIKI GOZDA ZA LETO 2024:

- **Gorazd Vončina**, OE Tolmin
- **Agrarna skupnost Bohinjska Bistrica**, OE Bled
- **Štefan Zupan**, OE Kranj
- **Ivan Bajde**, OE Ljubljana
- **Janez Sluga**, OE Postojna
- **Franc Jaklič**, OE Kočevje
- **Branko Faleskini**,
OE Novo mesto
- **Vinko Golčar**, OE Brežice
- **Roman Zakšek**, OE Celje
- **Mateja Kavšak**, OE Nazarje
- **Stanislav Sedovnik**,
OE Slovenj Gradec
- **Zlatka in Ivan Vivod**, OE Maribor
- **Peter Andrejčak**,
OE Murska Sobota
- **Dušan Kalčič**, OE Sežana

Spregledani velikani: navadni polh kot ena ključnih vrst naših

Polh je najmanjša vrsta divjadi v Sloveniji. V letih z močnim obrodом drevja se polhi rekorderji do zime zredijo do »impresivnih« dobrih 30 dekagramov, v dolžino brez repa pa merijo do 20 centimetrov. Aktivni so le ponoči, vse dneve in vso zimo pa prespijo. Zato jih lovci (razen polharjev) in splošna javnost praviloma ne opazijo kot karizmatično, ekološko ali kakorkoli pomembno živalsko vrsto. Vendar lahko biomasa (skupna teža vseh osebkov) polha v dobrih habitatih zaradi njegove velike gostote in številčnosti do nekajkrat presega skupno biomaso vseh vrst parkljarjev (torej skupaj vse jelenjadi, srnjadi, divjega prašiča itn.). Med najboljše habitate polha sodijo gozdovi z velikim deležem vrst listavcev, ki rodijo večja mastna semena, na primer hrast (želod), kostanj, zlasti bukev (žir), čemur ustreza velik del Slovenije.

Besedilo in foto: **prof. dr. Klemen Jerina**, Oddelek za gozdarstvo in obnovljive gozdne vire BF UL

Kuna belica med lovom pred polšino

Vir hrane semena listavcev

Vsa živa bitja potrebujejo za obstoj in razvoj energijo. Živali jo dobijo iz hrane, obenem pa so tudi same (lahko) hrana drugim vrstam. V naših gozdovih so eden ključnih virov hrane mastna semena bukve, hrasta in drugih vrst listavcev, saj imajo zelo visoko hranilno vrednost in biomaso. Ob polnem semenskem letu lahko denimo samo masa žira znaša nekaj ton na hektar. Pred plenjenjem semena se drevesne

vrste poskušajo braniti tako, da ne rodijo vsako leto enakomerno, temveč zelo močno eno leto vsakih nekaj let (bukve pri nas na okoli štiri leta), v vmesnih letih pa zelo malo ali nič. To preprečuje, da bi se kratkožive živalske vrste na račun semena trajno močno namnožile in pojedle vse seme.

Ko po nekaj letih bukve spet polno rodi, je žira toliko, da ga kljub splošnemu plenjenju lahko nekatere živalske vrste tudi shranjujejo in medtem ra-

znašajo v nove habitate, s čimer se drevesna vrsta širi in ohranja. Nasprotno od večine drugih živalskih vrst pa opisana zaščita s cikličnimi sinhroniziranimi obrodi proti polhu ne deluje. V letih z dobrim bukovim obrodом je namreč polh aktiven in se namnoži, v letih brez obroda pa ostane v polšinah in lahko v njih prespi kar celo leto. Ko smo s fotopastmi več zaporednih let spremljali vhode v izbrane polšine v jelovo-bukovih gozdovih pod Kri-

gozdov?

mom, smo v letu z dobrim obrodом fotografirali nekaj tisoč prehodov polhov, leto zatem, ko bukev ni rodila, pa niti enega.

Polh kot lovna vrsta

Mastna semena bukve in drugih plodonosnih drevesnih vrst lahko razumemo kot pomembno »pogonsko gorivo« naših gozdov, polha pa kot vmesni člen, prek katerega se to gorivo prenaša do drugih živalskih vrst na višjih trofičnih ravneh, v preteklosti tudi do človeka. Polha so kulinarčno cenili že stari Rimljani, za meso so ga gojili v velikih lončenih posodah »glidarijih« (latinsko ime polha je *Glis glis*), in ga ob tem naselili na nova območja okoli Sredozemlja.

Polh je bil eden redkih redno dostopnih virov mesa za velik del podeželja v večjem delu zgodovine slovenstva. Domače živali so namreč prišle na mizo le izjemoma, lovne pravice do večje divjadi so bile last plemstva, krivolov pa drakonsko kaznovan. Polha lahko zato upravičeno štejemo kot našo ekskluzivno zgodovinsko splošno pomembno lovno vrsto. Visoko cenjen je bil tudi zaradi kožuha in masti. Izkupiček od prodaje dveh rejenih odraslih polhov je še med obema vojnama ustrezal dnevni moški žernadi (plačilu za celodnevno delo). Polhovo olje se še danes uporablja v tradicionalni medicini, najvišjo ceno pa zdaj dosega kot prehranski dodatek za vrhunske dirkalne konje arabskih lastnikov.

Tarča plenilcev

Polh je izpostavljen močnim plenilskim pritiskom številnih vsejedi in mesojedi vrst iz skupin sesalcev, ptic in plazilcev, v velikostnem razponu od podlasice do medveda, ki ga plenijo priložnostno ali pa kot sezonsko pomembno prehransko vrsto. Omejeni spekter vrst lahko polha ulovi, ko je ta aktiven v krošnjah dreves, saj je izredno spreten plezalec in tudi noč omeji številne vrste. Polhi so najbolj varni med dnevnim počitkom in zimskim (kdaj tudi celoletnim) spanjem v kraških jamah – polšinah. Isto polšino lahko uporablja od nekaj deset do prek sto polhov in so lahko dokazano v njihovi stalni rabi najmanj nekaj ro-

Po uspešnem lovu: divja mačka s polhom, ki ga je iz zasede ulovila ob polšini.

dov človeka, saj so se lokacije polšin med polharji znotraj družin dedovale iz roda v rod.

Vhodi v polšine so praviloma tako ozki, da še ustrezajo debelini polha, zadržijo pa vse večje plenilske vrste. Pri vhodih v polšine oziroma izhodih

kov plenilskih vrst, ki so se zadrževale pred vhodi: kuna belica/zlatica (266), divja mačka (68), lisica (67), domača mačka (45), jazbec (19), rjavi medved (17) in divji prašič (4). Plenilci so bili pogosto v očitni pripravljenosti in so nepremično nadzorovali izhod iz pol-

Priprave in preštevanje pred družinsko večerjo: samica polha nad vhom polšine čaka, da se zberejo njeni številni mladiči, preden gredo skupaj v drevesno krošnjo na obed.

iz njih se polhi ob dnevnem izhajanju in vračanju koncentrirajo, njihovo pojavljanje v 24-urnem ritmu je okvirno predvidljivo (zvečer izhod, proti jutru vrnitev), poleg tega so na tleh pred polšino manj agilni kakor v krošnjah dreves. Zato lahko mesto pred polšino deluje kot učinkovito lovno mesto za številne vrste plenilcev.

S fotopastmi smo v enem letu na desetih polšinah naredili 480 posnet-

šine, kar (poleg ure njihove prisotnosti) nakazuje, da so lovili polhe. V ta namen so svojo aktivnost pred polšinami časovno uskladili z aktivnostjo polhov. Vhodi v polšine so torej učinkovita lovišča za precej vrst plenilcev. Obenem polhi poskušajo povečati svojo kondicijo in verjetnost preživetja z izmenično rabo polšin, nepredvidljivimi časi izhodov in povratkov ter prehranjevanjem v krošnjah dreves.

Ko stopnice postanejo telovadnica

Besedilo: **dr. Stanislav Pinter**, Fakulteta za šport Univerze v Ljubljani

Strokovnjaki različnih področij potrjujejo, da je življenjski slog posameznika, vključno z njegovo telesno dejavnostjo, odvisen od osebnih odločitev, a tudi od priložnosti ali ovir, ki izhajajo iz okolja. Zanimivo pri tem je, da lahko nekoga spodbudi k telesni dejavnosti prav tisto, kar je za drugega ovira. Gotovo to velja tudi za stopnice.

Človek že stoletja išče vir zdravja in sprostitve v naravi, v naših krajih predvsem v hribovitih predelih, poraslih z gozdom in ob tekočih ali stojajočih vodah. Toda pri tem se vedno znova znajde pred izzivom, da ga do tja vodi različno dolga pot, na kateri mora najprej narediti določeno število korakov. To pa zahteva odločitev in določen napor. Le nekaterim je dano, da so gozdne površine njihovo vsakodnevno delovno okolje. A v njem zelo redko naletijo na stopnice. Čemu torej na tem mestu pisati o njih?

Posledice vedno večje urbanizacije in razvoj sodobne tehnologije sežejo tudi v predele, kamor je včasih stopala le človeška noga. V snežnih obdobjih leta so si gozdarji, gozdni delavci, lovci, vojaki in bolj redki »raziskovalci (ne)koristnega sveta« olajšali gibanje s krpljami ali smučmi, posebej izurje-

snim naporom opravijo svoje še vedno zelo zahtevno in odgovorno delo. Toda brez stopnic pri tem ne gre! Včasih je treba v strmo gozdno pobočje nadelati tudi stope/stopničke, da se naredijo prehodi ali stojišča, ki omogočajo varnejše opravljanje dela.

Na drugi strani na delovna mesta v »pisarnah«, do razredov v šolah, predavalnic in laboratorijev na fakultetah, inštitutih, konec koncev do stanovanj ali domače hiše le redkokdo med nami pride, ne da bi pri tem stopil vsaj na eno stopnico. Na tej točki se (predvsem kadar je stopnic več) neredko pojavi vprašanje: Kaj pa je tebe/vas tukaj treba bilo?

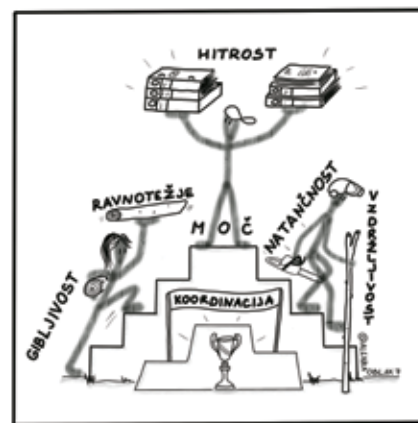
Predlagam pomladni izziv, da se s stopnicami spoprijateljite in gibanje po njih vzljubite do te mere, da brez njega preprosto ne boste mogli več polno doživeti tako svojega delovnega kot prostočasnega dne. Začetek je podoben kot pri zaljubljenosti v vam drago osebo:

- Najprej vzpostavite »očesni stik« s stopnico in se je začnite »nežno dotikati« s prsti na nogah, peto, nartom, zunanjim in notranjim delom stopala. Ob tem boste seveda morali stati le na eni (drugi) nogi.

• Šele potem začnite stopati na stopnico in sestopati z nje. Zados-tuje torej le ena sama stopnica.

• Postopoma povečujte število stopnic, ki jih nameravate »premaga-ti« ali se z njimi preprosto »podru-žiti«. Namenoma nisem omenil, da jih morate prehoditi, saj hoja ni edini način gibanja po njih.

• Dovolite, da se v vas znova »prebudi otroška ustvarjalnost«, toda pri tem ne pozabite na varnost, ki naj prevlada nad »igrivim gibanjem gor – dol« po stopnicah.

• »Benefit« ali kot pravilneje po slovensko rečemo dobrobit takšnega gibanja se bo ob rednem dnevnem ponavljanju zagotovo pokazala na in v vašem telesu. Izboljšali se bosta skladnost gibanja (koordinacija) in gibljivost (predvsem v predelu kolkov in gležnjev), okrepili si boste mišice nog, lahko tudi rok (kadar boste pogostejše uporabili različne opore na stopnicah) in celo mišice na trupu (če jih boste le »napenjali« ob vsakem koraku). In nenazadnje, okrepili boste dihalno funkcijo, če bo le gibanje trajalo dovolj časa. Pri hoji po stopnicah gre namreč tudi za blagodejni srčno-žilni odziv telesa.

ni konji so jim pomagali, da so podrti drevesa privlekli na plano ...

Tako je bilo nekoč, ko so bile v naših krajih Zime. Danes se vozniki, traktoristi, bagristi in drugi preprosto povzpnejo v kabine vozil in delovnih strojev, kjer z mnogo manjšim tele-

• V nadaljevanju se lahko stopnice dotaknete z eno, drugo ali kar obema rokama. Lahko se nanje nalahno naslonite ali celo oprete. Morda zmorete to izvesti izmenično (noga – roka ali v različnih kombinacijah).

Če zapisano strnemo le v en stavek, se ta glasi: »Stopnice lahko postanejo naša telovadnica, kjer bomo na enostaven način prišli do boljšega počutja in še kakšnega novega prijateljstva.« Naj vam to postane koristna ter prijetna navada!

Izobraževanje odpremnikov pri poslovnem partnerju Marušič, d. o. o.

V oddelku za odpremo in logistiko smo v sodelovanju s službo za kakovost in kontroling v začetku februarja organizirali izobraževanje odpremnikov iz poslovne enote Postojna pri našem poslovnem partnerju Marušič, d. o. o. V SiDG namreč želimo skupaj s kupci gozdnih lesnih sortimentov dvigniti raven poslovnega sodelovanja v smeri večje seznanjenosti odpremnikov z delovnimi procesi in končnimi izdelki kupcev. To bo odpremnikom omogočalo lažje prilagajanje potrebam trga gozdnih lesnih sortimentov in povečanje deleža hlodovine v strukturi odpreme.

Predstavniki podjetja Marušič so nam omogočili ogled celotne proizvodnje – od razreza gozdnih lesnih sortimentov, sušenja rezanega lesa do končne izdelave izdelkov oziroma polizdelkov. Z opravljenim izobraževanjem smo določili ustreznost (primernost) hlodovine za kupca, upoštevajoč njegov delovni proces in končne izdelke v korelaciji z veljavnim pravilnikom.

Podjetju Marušič se zahvaljujemo za sodelovanje in gostoljubje.
Besedilo in foto: **Klemen Kosmač**

Japonski gozdarji na obisku

V okviru znanstvenega sodelovanja z Japonsko so nedavno v Slovenijo na znanstveni obisk prišli kolegi z Univerze v Tokiu. Zastavljeno znanstveno sodelovanje je široko. Sodelujemo pri gozdnogospodarskem načrtovanju in gojenju gozdov, poleg tega pa tudi na področju gozdne tehnike in daljinskega zaznavanja. V podjetju SiDG smo si ogledali težave s pomlajevanjem in načine za povečevanje uspešnosti naravnega pomlajevanja. Od tehnologij smo si ogledali kombinirano strojno sečnjo v listavcih in na zgibni polprikoličar namestili naprave za zaznavanje lokacije z GPS-om.

Besedilo: **doc. dr. Matevž Mihelič**, Oddelek za gozdarstvo in obnovljive vire BF UL
Foto: **Nejc Škufca**

Naši smo mine

Pri pripravi delovišča pred sečnjo na območju snežniških gozdov smo naleteli na tri neuporabljene mine minometa. O najdbi smo obvestili policijo in pirotehnike, ki so poskrbeli za to, da so bile mine varno odstranjene in da bo delo na delovišču potekalo varno. Lokacije zaradi varnosti javnosti ne razkrivamo.

Besedilo: **Nejc Marinac**

Foto: **Denis Vrh**

Raziskovalci v Barki

Raziskovalci Gozdarskega inštituta Slovenije v državnih gozdovih v rezervatu Barka izvajajo terensko delo. V gozdovih, s katerimi se ne gospodari, torej v njih ne izvajamo sečnje in spravila, preučujejo, kako se glavne drevesne vrste odzivajo na sušne razmere, ki so posledica globalnega segrevanja.

Barka je sicer »lokalno uporabljeno« poimenovanje za rezervat na poslovnih enotah Postojna. Ime Barka se je rezervata prijelo, ker enako ime nosi najbližja vzpetina. Po uredbi, ki določa varovalne gozdove in gozdove s posebnim pomenom, je uradno ime rezervata Dedna gora. Rezervat meri 21 hektarjev.

Besedilo: **Martina Kastelec**

Foto: **Gozdarski inštitut Slovenije**

Postavitev novih klopi in vodnega korita

V okviru spodbujanja socialnih funkcij gozda smo na območju gozdnega obrata Radlje ob Dravi prisluhnili pobudam širše javnosti in gozd obogatili z več novimi lesenimi klopi na različnih lokacijah.

V Radljah ob Dravi smo tako postavili klopi ob zelo obiskani gozdni učni poti na Stari grad. Sedaj razveseljujejo okoliške prebivalce na njihovih sprehodih, tekih in trimčkanju. Klopi so na lokacijah, ki vsaka zase govorijo svojo zgodbo in privabljajo obiskovalce, da se usedejo, opazujejo naravo in zadihajo s polnimi pljuči ob prelepem razgledu na Radlje in okolico. Tudi v gozdnogospodarski enoti Pohorje smo postavili novi klopi, ki omogočata počitek pod krošnjami dreves ob planinski poti proti Kremžarjevim vrhom, na lokaciji nekdanje Tretjakove in Šafarjeve klopi.

Kar pet klopi in vodno korito pa nudi pohodnikom in planincem počitek na romarski poti na Kal proti Uršlji gori. Ker se je v času vetroloma poškodovalo zajetje vode, ki je omogočalo mimoidočim, da se odžejajo z bistro vodo, smo uredili novo vodno zajetje in vodo speljali v leseno korito. Za pomoč pri obnovi zajetja se zahvaljujemo Filipu Ruprehtu, ki bo tudi nadalje skrbel za vzdrževanje. Uredili smo tudi kalužo, ki omogoča vodni vir živalim.

Klopi je za nas izdelal Klemen Knez, Hobi Tišler, s. p., pri postavitvi pa sta z mehanizacijo sodelovala Zdenko Ramšak, Zemeljska in gradbena dela, s. p., in Milan Janšek, Gozdarstvo Janšek, s. p. Pri postavitvi so seveda sodelovali tudi revirni gozdarji ZGS Franci Breg, Verica Oder, Aleksander Vauh in Avgust Kunc.

Besedilo in foto: **Danijela Zaveršnik**

Vedutna sečnja na Školu

Na hribu Škol v Trnovskem gozdu smo konec lanskega leta izvedli vedutno sečnjo. Na vrhu hriba se tako pohodnikom odpre lep razgled na vas Lokve in okoliško hribovje. Sočasno smo počistili stezice in poti iz doline do vrha Škola ter na novo markirali in osvežili stare znake, ki jih je načel zob časa. Kot zanimivost povejmo, da so na tej poti že od nekdaj markacije tudi na kamnitih ploščah.

Besedilo in foto: **Florjan Omejc**

Razdelili smo ptičje hišice

Tudi letos smo se s Srednjo lesarsko in gozdarsko šolo Maribor dogovorili za izdelavo 50 ptičjih krmilnic. Skupaj s semeni smo jih razdelili vrtcem in

šolam. Na fotografiji otroci iz OŠ Ribnica, ki so hišico dobili v začetku januarja. Obljubili so, da bodo celo zimo skrbeli za ptičke. Foto: **Simona Vesel**

Sadnja v Ižakovcih

Učenci OŠ Bakovci, dijaki Biotehniške šole Rakičan, zaposleni na ZGS, ZRSVN in naši sodelavci so decembra v Ižakovcih zavihali rokave ter posadili 500 sadik hrasta doba in belega gabra. Prostovoljska akcija, ki jo je organiziral SiDG, je bila izvedena v sklopu projekta LIFE RESTORE for MDD.

Besedilo in foto: **Viktorija Salaj**

Predstavitev gozdov in gozdarstva v vrtcu Kočevje

Na predlog vrtca Kočevje, enota Čebelica, smo v SiDG konec lanskega leta organizirali predstavitev gozdarstva in lovstva malim nadobudnjem. K sodelovanju smo pritegnili tudi Zavod za gozdove Slovenije, OE Kočevje.

Gozdove in gozdarstvo smo predstavili v štirih skupinah. Ker nam je malce ponagajalo vreme, smo gozd in gozdarje pripeljali kar v vrtčevske učilnice.

V prvi skupini smo otrokom predstavili drevesne vrste in njihove plodove. Gozdarka SiDG Martina Kastelec je s seboj prinesla liste listavcev in vejice iglavcev ter predstavila vse njihove značilnosti in zanimivosti. V drugem sklopu smo predstavili gozdove, rast dreves, zgradbo drevja, poklic gozdarja ter pripomočke, ki jih gozdarji uporabljamo pri svojem delu. Predstavitev sem izvedel avtor tega prispevka. V tretji skupini je poklicni lovec iz Zavoda za gozdove Slovenije Ivo Šerčer predstavil lovstvo, poklic lovca ter gozdne živali, ki jih lahko opazimo v gozdovih. V četrti, zadnji skupini so gozdni delavci SiDG Aleš Rajh in Marjan Šega ter Gašper Jurkovič, njihov delovodja, predstavili poklic sekača in traktorista. Na parkirišču vrtca smo predstavili tudi gozdarski traktor in delovanje motorne žage.

Predstavitev si je ogledalo od 100 do 150 otrok različnih starostnih skupin. Otroci so se našega obiska zelo razveselili. Imeli so veliko vprašanj glede dreves, gozdov in gozdarstva. Z otroki smo si izmenjali tudi veliko zanimivih izkušenj iz gozdov. Z vodstvom vrtca smo že potrdili, da s primerom dobre prakse na področju gozdne pedagogike nadaljujemo tudi v letu 2025. Verjamemo, da bomo letos izbrali sončen dan in bomo vzgojno-izobraževalno vsebino predstavili kar v bližnjem gozdu. Pristen stik z naravo ima številne pozitivne učinke in otroci na tak način razvijajo občutek za odgovornost do narave.

Besedilo: **Damjan Južnič**

Foto: **Blaž Sever**

Ograja proti odlaganju odpadkov

Kočevski gozdarji so v okolici vasi Grčarice postavili 2 krat 40 metrov dolgo leseno ograjo, ki preprečuje odlaganje odpadkov v gozdovih. Upamo, da bo ograja dosegla svoj namen. Žal se nekateri še vedno ne zavedajo, da smeti ne sodijo v gozd.

Besedilo in foto: **Damjan Južnič**

Trim steza nad Polzelo

S pomočjo Celjskega gozdarskega društva smo na območju dvorca Šenek nad Polzelo uredili trim stezo. Ta je bila zaradi posledic lanskega vetroloma neprehodna. Odstranili smo poškodovana in potencialno nevarna suha drevesa ob poti od dvorca proti predelu Slatin. Za dodatno popestritev smo postavili lesena igrala in klop za oddih.

Besedilo in foto: **Matija Špacapan**

Mamutovec *(Sequoiadendron giganteum)*

Bilo bi nenavadno, če se pri preizkušanju tujerodnih drevesnih vrst s pričakovanim dobrim priraščanjem v gozdnih nasadih nihče ne bi spomnil tudi na največjo med vsemi. Mamutovec ali orjaška sekvoja lahko na naravnih rastiščih v Kaliforniji doseže izjemno velikost, drevo z imenom »General Sherman« je z ocenjenimi 1487 kubičnimi metri prostornine celo največje znano drevo na svetu.

Besedilo in fotografije:

prof. dr. Robert Brus,

Oddelek za gozdarstvo in obnovljive gozdne vire BF UL

Zahodni svet je za mamutovce izvedel razmeroma pozno, saj je prvo pisno poročilo o tako imenovanih velikih drevesih v Evropo prišlo šele leta 1852. Izkazalo se je, da je ta endemična in reliktna vrsta razširjena samo še na nekaj nahajališčih na zahodnih pobočjih Sierre Nevade v pasu med 1400 in 2500 metri nadmorske višine. Tam večinoma raste na granitni podlagi, čeprav glede tega ni zahteven in ga drugje najdemo tudi na drugačnih matičnih podlagah. Najbolje raste na rahlih, peščeno-ilovnatih, zmerno vlažnih in dobro prepustnih tleh. Mokrih tal ne prenese, nujno potrebuje visoko zračno vlago, dobro je prilagojen na sneg in nizko temperaturo. Čeprav je bil mamutovec v naravnem okolju dobro odporen proti požarom in je bil od njih celo ekološko odvisen, se je v zadnjem desetletju začelo pojavljati njegovo obsežno sušenje zaradi suše in vse močnejših požarov. Mamutovec je sicer do kar 100 metrov visoko in do 12 metrov debelo drevo z mogočnim deblom in debelo rdečerrjavo skorjo. Prepoznamo ga po značilnih kratkih, zašiljenih bodečih iglicah in jajčasto okroglastih, do 8 centimetrov dolgih storžih, ki za zorenje potrebuje dve rastni sezoni.

Po odkritju je mamutovec v Evropi postal trofejna drevesna vrsta, premožni plemiči so tekmovali v tem, kdo bo prej prišel do semen; ta so sprva plačevali v zlatu. Danes je mamutovec v Evropi in Sloveniji pomembno okrasno drevo urbanega okolja, ki na zanimiv način izraža grobo trdnost in moč, a hkrati svojevrstno eleganco in oblikovno prefinjenost.

Čeprav je les mamutovca kakovosten in uporaben, na primer v gradbeništvu in pohištveni industriji, se na svetovnem trgu pojavlja redko. Kalifornijski drvarji so si ob njegovem odkritju sprva obetali bajne zaslužke, a so ga kmalu prenehali sekati zaradi nepraktičnih mer največjih dreves in še bolj zaradi zgodnjega zavarovanja ogrožene vrste. Na območju naravnih nahajališč ga danes komercialno ne gojijo, v nekaj gozdnih nasadih drugje po Kaliforniji pa mu kaže dobro in je uspešnejši kot drugi iglavci. Nekaj poskusov takšnega gojenja je znanih tudi v Evropi. V Nemčiji so v začetku 20. stoletja zasadili več gozdnih nasadov in provenienčnih poskusov, podobno v Belgiji, od koder so poročali o 80-letnem nasadu s povprečnim letnim prirastkom od 36 do 49 kubičnih metrov na hektar. V gozdnih nasadih ga danes gojijo še v Franciji in Severni Makedoniji. V Sloveniji tovrstni poskusi z mamutovcem niso znani.

Mamutovci (*Sequoiadendron giganteum*)
v narodnem parku Kings Canyon, Kalifornija

Zoreči storži in iglice

Zrel storž

		DIOKSID	SOBA ZA PREGLED BOLNIKOV	ITALIJAN (SLAB-SALNO)	PREBI-VALKA GRŠKE POKRAJINE ETOLJE	UPANJE, NADEJA	JANKO ROPRET	GLIVICE, KI POVZROČAJO SNETIVOST PRI RASTLINAH	NAJVEČJI MORSKI SESALEC	ZASTRUPITEV S KISLINI SNOVMI	
	POKRAJINA NA JUGU SLOVENIJE, DOMOVINA CVIČKA										SOČEN IN AROMATIZEN TROPSKI SADEŽ
	VRATARJEVA HIŠICA										
	NAS-PROTJE PRIHODA						PLIN ACETILEN				
							SRČNI MEHUR				
	KATARINA IVANOVIČ			IMETJE, LASTNINA PREBI-VALKE KNEZE					DRAGA AHACIČ		
									PLIMO-VANJE		
	NEKDANJI JUŽNO-AMERIŠKI INDIJANCI					RDEČKAS-TA MOR-SKA RIBA ANTON INGOLIČ					
	SANJAR, SANJAVEC								KRAJŠA OBLIKA IMENA IZABELA		
		ZLAT KOVANEC, ZLATNIK PREBIVALEC RTIČ						BASIST			
	ŽLEB ZA SPUSČANJE MATERIALA RIM. BOGI-NJA JEZE					IGRALKA RINA LEPŠE UREJEN PROSTOR		PEVEC SKUPINE SIDDHARTA MEGLIČ		UMET-NOSTNI ZGODO-VINAR CANKAR	MAJHNA RANA
	ODPADNA VODA, ODPLAKA	SRAMOTNO RAVNANJE	NIZKA POSODA Z DVEMA UŠESOMA, SKAF		NEKDANJI TELOVADEC PETKOVŠEK POT, CESTA	SOVA, KI SKOVICA POKRAJINA VITALIJI (FIRENCE)					
PRIPADNIK ANTIČNIH OSKOV V SREDNJI ITALIJI				INACIČA				KOS POHIŠTVA MAJHEN HRAST, HRASTIČ			
				SLOVENSKI PESNIK (IVAN)							
DELAVEC, KI RAZ-STAVLJA IN SESTAV-LJA VLAKE						ALKALOID V JESENSKEM PODLESKU SAMOTAR, SAMOTNIK					
SOGLASNIK, TVORJEN Z USTNICAMI, USTNIČNIK								PEVEC, SMOLAR			
								PTICA KMEČKIH DVORIŠČ			
KONEC MOLITVE				PESNICA MUSER					OLIVER CROMWELL		
				RJAVA KOBILA, KRAVA			RUDAR		DOHOD, PRISTOP		
							IRENA VRČKOVNIK				
KOLARSKA DELAVNICA						PEVKA ŽNIDARIČ		MAVEC, GIPS			
						RIBIŠKA VRVICA		VEČJA, OSI PODOBNA ŽUŽELKA			
ALJOŠA TERNOVŠEK			TOM JONES		RAVNANJE, ZNAČILNO ZA KLOVNE					POLET, VNEMA	UMEREK, UPADEK, UNESEK
			JEZERO V SEVERNI ITALIJI		ZVITEK						
	NOTARSKI URAD						ŠVEDSKO SMUCARSKO SREDIŠČE GLAVNI STEVNIK		SEKANJE, SECNJA		
	GRŠKA BOGINJA ZEMLJE								AMERIŠKA IGRALKA GARDNER		
GORLJIVA SNOV ZA PRIDOBIVANJE TOPLOTE						SLOVENSKA PESNICA (MAJDA) ALOJZ REBULA		KVADRA-TASTA POSODA IZ KARTONA JURE ROBIČ			
ESTONEC				DELANJE KLASOV					TANČIČNA TKANINA		
OČE				REKA V SREDNJI SVIČI, PRITOK RENA		SLOVENSKA TV VODITELJICA (BERNARDA)			PRODUKT ŽGANJA APNENCA		

Rešitev nagradne križanke (geslo v zelenem polju) lahko skupaj s svojim imenom, priimkom in poštnim naslovom pošljete na elektronski naslov **korenina@sidg.si** ali po pošti na naslov: **SiDG d. o. o. , Rožna ulica 39, 1330 Kočevje, s pripisom »Za Korenino«**. Upoštevali bomo rešitve, ki jih bomo prejeli do **15. maja 2025.**

26. februarja 2025 smo izvedli žrebanje za nagradno križanko iz 28. številke Korenine. Izmed pravočasno prejetih in pravilnih rešitev smo izžrebali tri nagrajence. Dobitnikom smo nagrade poslali po pošti.

Rešitev križanke (geslo v zelenem polju) 28. številke Korenina se je glasila: **»MACESEN«**

Nagrajenci so:

CVETO JAMŠEK, 3000 CELJE

DARIJA PRUDIČ, 1234 MENGEŠ

IGOR KOLARIČ, 2000 MARIBOR

Slovenski državni
gozdovi

se zahvaljuje pokroviteljem
15. DGTS 2025 za podporo
in zaupanje.

ZLATI POKROVITELJI:

BRONASTI POKROVITELJI:

OSTALI POKROVITELJI:

- KGS Krajnc d.o.o.
- Extra-Lux d.o.o.
- Megatrade d.o.o.
- Avto Krka d.o.o.
- Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano
- Interexport, d.o.o.
- Bijol d.o.o.
- MM ForstTechnik GmbH
- Eldamedo, d.o.o.

PARTNERJI:

Zavod za gozdove
Slovenije

